

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Β'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 1 του Αυγούστου 1904 | ΓΡΑΦΕΙΑ : Όδου Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 107

ΞΕΤΣΙΠΩΤΟΙ

«Η από της παρελθούσης Δευτέρας ένενομημένη προκαταρκτική ένορκία επί του διακανονισμού των διαφορών της μεσιώσεων και απαιτήσεων των βουλευτών επί των διδασκαλικών μεταβολών, υπό του Γραμματέως του Υπουργείου της Παιδείας κ. Ζαχαριάδη, έπερατώθη χθές.»

«Κατόπιν τούτου χθές καθ' έλον το έπάγγελμα ο ύπουργός κ. Δομβάρδος συνειργάσθη το πρώτον επί των μεταβολών μετά του Γεν. Γραμματέως κ. Λάππα, δια κανονίσας διαφόρους λεπτομερείας επί των σημειώσεων.»

«Μέχρι του τέλους του μηνός ο κ. Δομβάρδος θα συνεργασθής έπανεληλυμμένως μετά του κ. Λάππα επί του καθαρισμού των μεταβολών.»

(«Καιροί» 23 Ιουλίου 1904)

Έτσι ξερά ξερά, χωρίς σχολία, χωρίς τίποτα, και με παχειά μάλιστα στοιχεία, δημοσιεύτηκε ή περίφημη είδηση. Συνειθίσαμε, βλέπετε, πια στην άτιμία, βουτηχτήκαμε ίσα με το λαιμό σ' αυτή, και δέ μας κάνει έντύπωση. Έτσι και ή πόρνη εξασκει ελεύθερα το έπάγγελμά της. Μιά και γράφτηκε στα χαρτιά της Αστυνομίας, μια κ' έβγαλε τή τσίπα από πάνω της, ποιόν έχει ανάγκη; Οι νοικοκυράδες άς μή την καλημερήσουν. Αυτή θα τις κοιτάξη αδιάντροπα. Ίσως μάλιστα τις φασκελώση και για την κουταμάρα τους, να στέκονται τίμιες και να μή τ'ό γλεντάνε σαν κι αυτήν.

Ξετσιπώτη πόρνη κ' ή Έλληνική Πολιτεία πια κατάντησε. Πετάνει και το τελευταίο κουρέλι από πάνω της και βγαίνει θεόγυμνη στους δρόμους. Ποιόν έχει ανάγκη; Τους τίμιους ανθρώπους; Και που βρέθηκαν άνθρωποι τίμιοι εδώ, αφού έλοι την βλέπουμε και την καμάρωνουμε και δέν παίρνουμε τα κλούβι' αύγά να την στρώσουμε στο κοντό;

Νά, ή συναλλαγή με την άχρειέστερη εκδήλωσή της. Ο Ύπουργός έργάζεται επί των σημειώσεων και απαιτήσεων των βουλευτών. Δηλ. θα πετάξη ανθρώπους δυστυχισμένους στο δρόμο, θα υποχρεώση χίλιους τόσους να κάνουν αναγκαστικά ταξείδια, στέλνοντάς τους από την μι' άκρη της Ελλάδας στην άλλη, θα γονατίση το Δημόσιο ταμείο, κι όλες αυτές τις άτιμίες, γιατί το άπαιτεί, γιατί έδωσε σημείωση, ό δεινα και ό τάδε βουλευτής.

Κι αν πετάξη την βουλευτική σημείωση

στα σκουπίδια; Κι αν τρίψη την άπαιτηση στη μούρη του βουλευτή; Ά, τότε ή Κυβέρνηση δέ στέκεται, πέφτει στη στιγμή, και για να βασταχτή στα πόδια της ή Κυβέρνηση, πρέπει να γονατίση το Κράτος, πρέπει να κουστή θρήνος και δδυρμός από πεινασμένα γυναικόπαιδιά κι από άπελπισμένους οικογενειάρχες.

Αυτό που γίνεται με τους δασκάλους κάθε Αυγούστο, γίνεται με κάθε υπάλληλο έλο τον χρόνο. Μιά βουλευτική σημείωση, και σύρε, παιδί μου, να μπλαστρώση την κοιλιά σου με κεραμίδια για να χορτάσης, κι αν κάνης κάθε είδους άτιμία για να ξοικονομήσης το ψωμί των παιδιών σου, δέν πειράζει. Στην Ψωροκώσταйна δευλεύεις, κ' ή Ψωροκώσταйна δέν θέλει ναχη δοσοληψίες με ανθρώπους τίμιους. Θέλει τα όργανά της άτιμα, όπως άτιμη είναι κι αυτή.

Θά μας πητε άνόητους αφού καθόμαστε και πονοκεφαλάμε με πράματα που γίνονται χρόνια τώρα και που θά γίνονται όσο να σδύση το Ρωμαϊκό. Δίκιο έχετε κουταμάρα να πονοκεφαλή κανέναν για τέτοια. Μά πάλι πώς να βαστάξη κανέναν σε τέτοια άναποδιά, από τή μιá μεριά να πορνεύουμε τόσο ξετσιπώτα, κι από την άλλη μεριά να σαλιαρίζουμε για στόλο, για στρατό, για Μακεδονία;

Δέν πάμε στο Διάολο! Μακεδονία μας έλειπει!...Μας χρειάζεται, βλέπετε, κι αυτή για να την όργώσουμε με σημειώσεις και με άπαιτήσεις βουλευτών και για να ρήξουμε στα όργανά της σπλάχνα της ύστερα τον Συνταγματικό μας μouxλόσπορο.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ ΣΟΝΕΤΤΑ ΤΟΥ ΕΡΜΟΝΑ

ΦΩΤΙΑ

Φωτιά, καλή Φωτιά! Σιμά στο φλογισμένο τζάκι Ζύγωσε κι άναδεύοντας λιοκούτσουρα και κώνους Ζεστάσου—και το μάνισμα της θηνηρης άντάρας, Το χαλασμό που άγριοβογγά στα τρίστρατα άφουκράσου.

«Ω φλόγα, μάγισσα γλυκειά, χρυσή βασιλοπούλα, Ζωής παναίωνη θεά, τί θύμησες μαζεύεις Στην άγια σου τή ζεστασιά περίγυρα και πόσες Πλέκει; σιλιάς κι άνιστορξής γητειές παραμυθίνεις!»

Μεσ' το τραγουδι της φωτιάς ζυπνούν οι περασμένες Άγάπες κ' είναι άντίπαλος γλυκότατος κι άγγίζει Τήν πιό βαθειά μας τήν ψυχή. Και μεσ' τή λαμπροσύνη

Τήν άλαφρόφλογη περνούν άντιθωρίες και φέγγουν Τα μάτια τ' άλησημόνητα, χαμογελοούν τα χείλια Που 'ταν κροντήρια άστέρευτα παμάκαρης άγάπης.

ΕΛΛΑΔΑ

Πέρα στους λιόλαμπρους γιαλούς, στα κλέστια βουμάνια, Όπου είναι πεύκο και μυρτιά και διάσελα γεράνια Κι όπου τα πελαγόδρομα καράβια άγαλογέρουν, Στο χώμα που είναι: άγάλματα σπαρμένο και ρημάδι,

Άγέραστη σώθη ψυχή. Και κεί σιγανειμένη, Σάν καλοσύνεμα άλαφρό που σ' ώρια δυσσοβούνια Σταλάζει με χρυσοθωρίες, βασίλισσα είναι άκόμα 'Η Δόξα. Μεσ' τα μάτια της έχουν αιώνας μάσσει

Φωτιά και γλύκα έλάλητη. Τήν είδα κι έλο νοιώθη Το θάμπωμα και νοσταλγώ ξανάτταση και βάγια. Είναι ρυθμός άπάρθενος που τή ζωή προσμένει.

Θεός μου δέν πεθάνατε! Άνάλαφο είν' το χώμα Πάνω άπ' τους τάφους—και σκυφτός έχω στα δάση άκούσει Ν' άργοσαλεύουν μεσ' τή γις τ' άθάνατα κορμιά σας!

1159

Καβάλλα ο Γήγας Μανουήλ στην Άντιόχεια μπαίνει Τήν πυργωτή θεούπολη. Βάγια στρωμένες είναι Οι στρατές και τα λούλουδα, τα πεύκια, τα μετζία, Παντούθε κράζουν τή γιορτή. Γοργά βαροούν καμπάνες

Κ' οι σάλπιγγες χαρολαλούν. Παπάδες θυμιατίζουν Και τον Πατριάρχη ακολουθών χρυσόντυτοι Δεσπότες. Λαού πυκνού, μυρίθωρου, τ' άσκήρια στρωμαγμένα Σά σε κρινί παλεύουνε το θάμα ν' άντικρύσουν.

Και γιγαντίσεις φοινικιές—Βαράγγιοι σκουταριώτες, Ξανθοί κι άσήμι τ' άρματα, περίγυρα ξανοίγουν Το δρόμο—κ' οι μπαλτάδες τους σαν ήλιοι άποθαμπώνουν.

Διαβάνει τώρα ο Κομνηνός μαλαματένιος. Γύρω Τρέχουν άρχόντοι τα λουριά βαστώντας του φαριού του Κι ο Φράγκος γέρνει βασιλιάς τήν άγια του Κορώνα.

ΟΙ ΔΥΟ ΖΥΓΟΙ

—Άπό τον «Κίμ»—

«Ω Κεδαρνάθ και Βαδρινάθ, ζυγοί, κορφές του Κόσμου, Της σιγαλιάς της άβανης δεσπότες και γειτόνοι Άστερισμών άτάλευτων, ώ γίγαντες αιώνιοι, Της άνιστόρητης ζωής πρωτόγονοι μαρτύροι,

Είναι ή λαλιά σας μυστική και μεγαλοφροσύνη Θρήσκα σταλάζει στην ψυχή. Πάνω άπ' τα μαύρα δάση, Πάνω άπ' της βράχινης έρμιέας τ' άγριόθωρο το χάος, Τα χιόνια σας λαμποκοπούν. Ποτέ στην παγωνιά τους

Καλοκαιριά δέ σίμωσε, μ' από της άσπρης ούγιας Το γύρο θρέφονται πυκνά των κάμπων τα ποτάμια Και των πλαγιών ή χλωσιά. Και κεί 'νκι μοναστήρ:

Σε φρούδι ράχης ναοαφλής—κ' έτσι σκυμένο πάνω Άπό γκρεμούς πανύψηλους τ' άσκηταριό θωριέται Σάν πά στού Κόσμου τή σκεπή χελιδονοφωλιότα.

ΕΡΜΟΝΑΣ

ΤΟ ΝΙΟΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

Άγαπητέ μου Νουμά,

Ήρθες πόδες σου στο Νιόκαστρο της Αγγλίας ; Πρέπει ναρθής για να το πιστέψης. Λές και για χάρι της ρεκλάμας, που είναι τάχα η χώρα των καρβούνων, πήρε κι αυτή του καρβούνου την όψη. Και μέσα στους μαύρους, τους μισοσκότεινους δρόμους πηγαινοέρχονται μερμηγκιές, με μάτια που φέγγουνε, με πρόσωπα που κέθουνε σίδερο, με νού που άλλο δε συλλογιέται παρά—να που το είπα κιόλας, —παρά.

Ατέλειωτοι δρόμοι, κι άριθμητα μαγαζιά κι άργαστηρια. Αυτά όμως δε μας δείχνουν και τίποτις που να πής. Ένα παπουτζίδικο, κλάδος του περιφημού Μάνσφιλντ, ένα φαρμακείο, κλάδος του περιφημού Μπούτς, ένα άσημαδικό, του Έλκιγκτον, κ' έτσι καταντάει όλες οι μεγαλόχωρες της Αγγλίας να είναι άπάνω κάτω ή μια ταιρι της άλλης. Είδες μιά, τίς είδες όλες. Το πολύ, κάτι τύποι ξέχωροι που μας λέν πως εδώ είναι της δουλειάς οι άνθρωποι. Ένα ραφτάδικο π. χ. με θεόρατα χρυσά γραμμικά απ' άκρη σ' άκρη του χιρίου, "Α λ έ ξ α ν τ ρ ο σ ό Μ έ γ α ς", και σαν πής πιό κοντά, ύστερα από το Μέ γ α ς διαβάσεις και τη λέξη ρ α φ τ ι ς .

Στενοχωρήθηκα. Τά ξέρω, είπα, αυτά τίποτις καινούρια να πάω να δω. Τά πελώρια, τά θεούψηλα γιοφύρια, τά έργοστάσια, τά κωπησιμένα μουσειά, τά πασκαλιμένα θέατρα, τά ξέρω κι αυτά. Όξω, έξω να πάω, στην άκρογιαλιά τους να τρέξω, και νάνασάνω.

Ξεκίνησα κατά το σταθμό. Σαββάτο μέρα, γεμάτος ό διάπλατος εκείνος σταθμός. Έτρεχαν όλοι κι όλες με τρόπο που άπορούσες πως μπορούσε κ' έβρισκε ό καθένας τό δρόμο του.

— Νοστιμούλες, είπα σαν έβλεπα τις κοπέλλες που συνόδευαν τάψηλόλιγνα, τά σοβαρά εκείνα πικληκάρια που έλεγες κι ό,τι άφησαν τό σφυρί από τά χέρια τους, κι ό νους τους είτανε στη δουλειά τους άκόμα. Νοστιμούλες, μά σαν κάπως σοβαρές νοστιμούλες κι αυτές. Τίποτις μάτια να γλυκοπαίζουνε, τίποτις χείλη να χαμογελούνε δεν μπόρεσα να ξετρυπώσω. Περίεργα πράμα ! Κι ώστόσο απ' εδώ στη δική μου τή χώρα δεν είναι μήτε τρεις ώρες ! Άλλο πράμα έχει. Μήπως είναι μαθές κι άλλη φυλή ; Ποιός ξέρει ! Η άλήθεια είναι πως στη δική μου τή χώρα, άφησε που είναι πιό όμορφες οι κοπέλλες, μά δίχως νάψηφούν τή δουλειά

τους (ή δουλειά να λείψη δε γίνεται), βρίσκουν καιρό και για της ζωής τις χάρες. Τουλάχιστο τις χάρες που βλέπεις σ' ένα χαμόγελο, σε μια ματιά, σ' ένα λόγο, τέλος και σ' ένα στολίδι. Έδω, σαν άγνωστα όλ' αυτά. Σοβαρά όλα, ως και τό γλέντι.

Έσείς αυτού στην Άθήνα σαν πήτε Φάληρο, συλλογιέστε ή δε συλλογιέστε άκρογιαλιά ; Θαρρώ και με τό παραπάνω τή συλλογιέστε. Θαρρώ μάλιστα πως συλλογιέστε και ταπειλιά. Λοιπόν στο Φάληρο τους ήθελα να πάω κι εγώ. Μπήκα στο τραίνο, και διαβίωνα. Γεμάτο τό τραίνο, ροδι. Άντίκρι μου δυό άλλοιμονες Πικναγιές, δίπλα μου μια άντρογοναίικα πολυσαρική, που μύριζε κι από σπίρτο. Είπα λοιπόν, άς κοιτάζω έξω. Κοίταζα έξω, με ή θέα με τό διαβά του τραίνου δεν καλλιτέρευε. Λίς κι όλονέκ μέσα στά κατάβαθα της Κόλασης χωνότανε. Καπνιά, μαυρίλλα, σκοτάδι, και τίποτις άλλο. Περνούμε ένα σταθμό, περνούμε δεύτερο, τρίτο σταθμό, τά ίδια ! Σκεπαστήκε ή μυχή μου. Μούρθε στον τρίτο τό σταθμό νάδω και να τρέξω στο μηχανικό του τραίνου, να τον πιάσω από τό καρδί και να του πω να γυρίση άμέσως πίσω, γιατί να σκάσω δεν τήχω άκόμα σκοπί. Σφύριξε όμως άξαφνα ή μηχανή και πήρε πάλι τό μαύρο της δρόμο. Άρχισε και με δαιμονίζει κάτι σαν τρέλλα. Έβλεπα όμως πάντα έξω, γιατί πάλι κάλλιο νάβλεπες έξω παρά μέσα. Κ' εκεί που έβλεπα έξω, πήρε τό μάτι μου κάτι σαν πρασιναδά. Είταν ίσα με μεγάλο χαλί, και γύρευε εκεί τό χορτάρι να μεγαλώση άπάνω στην καρβουνόσκονη. Σιγά σιγά φάνηκε κι άλλο, πιό μεγάλο χαλί, ύστερα και μερικά λάχανα. Είπα, δέξα σοι ό Θεός, να κ' ή έξοχή. Τώρα θα δούμε και τό γιολό. Έκει άπάνω σταματάει πάλι τό τραίνο, ρωτώ κάποιον πόσο μακριά είναι τό Φάληρο, άς τό πούμε. — Έδω είναι, μου λέει, τό Φάληρο.

Πετάχτηκα έξω. Βγαίνω από τό σταθμό, παίρνω ένα δρόμο, καρβουνόσκονη στρωμένος κι αυτός. Άνεβαίνω σε ύψωμα, να δω τό γιολό. Άπέραντα ξεροχωράφα, με που και που καπνοδόχους και μαύρα χιρία. Ρωτώ έναν περαστικό, που είναι ή θάλασσα. Μου λέει πως αν μπω στο τάδε τραίνο και κατεβώ εκεί κάτω που φαίνεται κάτι σαν άσπροδερή συννεφιά,—Πολύ καλά, του άποκριθήκα, αυτό θα κάμω.

Και κίνησα πάλι κατά τό σταθμό. Μπήκα στο ίδιο τό τραίνο που μέφερε, και γύρισα πίσω— ίσια στο Νιόκαστρο. Έτρεξα στο ξενοδοχείο μου άηδιασμένος. Άνέθηκα και κοιμήθηκα.

Σηκώνουμαι τό πρωί, Κεριακή μέρα, έρωι οι δρόμοι εκείνοι που έφες έβραζε ό κόσμος μέσα τους ! Κα-

θίω και παίρνω έφημερίδα, να συλλογιστώ και να δω τί θα κάμω, για ναποφύγω τέλος πάντων τήν τρέλλα που με φοβέριζε. Κοιτάζω τήν πρώτη στήλη, θέατρα και κοντσέρτα. Τά ψεσινά. Περάσμενες δουλειές. Δεύτερη στήλη, διδαχές και λόγοι για σήμερα, σε καμιά τριανταριά εκκλησιές. Τρίτη στήλη, αναγνωσμετα και συνομιλιές άπόψε, τά πιώτερα για τόν πνευματισμό και για τά μυστήρια της άλλης ζωής. Σταθήκα εδώ και παραπέρα δεν πήγα. Σταθήκα, και συλλογιστήκα κάμψωση ώρα, πως γίνεται κι όσο τό κρύβει ή φύση τό φως στον κόσμο, άλλο τόσο τό γυρεύει ή ψυχή σ' άλλους κόσμους. Μά βρεξη για βαθιές φιλοσοφίες δεν είχα. Πετώ τήν έφημερίδα στο τραπέζι, και πάω στο γραφετο του ξενοδοχείου. Κάθουνταν εκεί μια κοπέλλα κάμποσο άκνημη και κάμποσο συμπαθητική. Της είπα τά παράπανά μου. Τινέ ρώτηξα που είναι ή έξοχή τους εδώ. Μου είπε πως άλλη από του Γισμόνδου τά άλλα δεν έχει. — Μπά ! Άλση ! Καλά κι αυτά. Που είναι ;

Μου ξήγησε ή κοπέλλα που είναι τά Άλση. Μπήκα σε ήλεκτρικό κάρρο, κ' ίσια στά δάση.

Μπήκα μέσα στα δάση άπί δρομάκι που ά δεν τόξερα, θάλεγα πως πήγαινα σε βαθύτερη κλάση. Καθώς όμως από μακρύ και σκοτεινό στενάδι μπαίνεις άξαφνα σε μεγαλόπρεπη αίθουσα, έτσι βρέθηκα άξαφνα όμπροστά σε πανώριο και πολύδεντρο λόγγο, που έλουζε τά βόθια του γοργοκύλιστος ποταμός. Στά πλάγια του λόγγο κι από τις δυό μεριές, άπάνωτά μονοπάτια και πηγαινοέρχουνταν εκεί όσοι κι όσες δεν πήγανε στην εκκλησιά τήν πρωινή εκείνη.

Κάθησα κάτω από μεγάλο δέντρο και τους κοίταζα. Σοβαροί πάντα και σιωπηλοί. Μούλεγε όμως τό πρόσωπό τους πως έκρυβε ή ψυχή τους κάποια χαρά, κάποια εύτυχία, που είναι ίσως κάτι πιό σπουδαιότερη από τά δικά μας τά φωνοκόπια και τά ξεκαρδίσματα. Η χαρά που νοιάθει άνθρωπος όταν έκαμε τό καθήκο του, δούλεψε τίμια κ' εύσυνειδήτα όλα του τή βδομάδα, κ' ήθε τώρα να δροσιστή στην όμορφη αυτή πρασιναδά.

Έμεινα στο δάσος εκείνο ως δυό τρεις ώρες και αναστήθηκα. Έπειδή όμως εδώ τήν Κεριακή δε βρικές φαιε παρά εκεί που κενεύεις, γύρισα με τό στασιό στο ξενοδοχείο, και για να περάσουν οι μονότονες ώρες σούγραφα αυτό μου τό γράμμα.

Ο φίλος σου
Α. Ε.

ΑΓΚΑΘΙΑ ΚΑΙ ΤΡΙΒΟΛΟΙ

JUDAS ERRANT

Ο ΜΟΝΑΧΟΓΙΟΣ

Ο κύρ Άντώνης ό Κουτρούλης ήτανε καμιά έξηναταριά χρονών άνθρωπος, παχύς, βοδοκόνιος, πολυλογάς, με βιαστικό πάντα περπάτημα και θεατρίστικα κουνήματα σ' τήν όμιλία. Είχε, όπως λέγανε, τό δικό του και μπορούσε να ζή μ' όπόληψη. Τι διάολο δουλειά έκανε κανείς ποτε καλά καλά δεν μπόρεσε να μάθη, λέγανε πως ήταν άλλοτις δάσκαλος και για δαυτό μιλούσε όλο έλληνοκούρες, άλλοι λέγαν πως ήταν έμπορος, άλλοι συμβολαιογράφος, βρέθησαν μάλιστα και μερικοί να πούν πως τον θυμώτανε κι' έμπορο. "Ό,τι κι' αν ήταν ή δουλειά του, τό βέβαιον είνε πως έκανε παραδέκικ και γνώρισε και κόσμο πολύ, άφ' ου δυό φορές βγήκε σ' τό χωριό του και σύμβουλος.

Η κύρ Άντωνάνα, ή γυναίκα του, είχε βγάλει όνομα σ' τή γειτονιά για τή νοικοκυροσύνη και τήν πάστρα της, μά και τή γλώσσα της και τήν τρέλλι της τήν καρδιά, κι όλημερίς, θαρούσες, είχε πανηγύρι. Δεν ήξερε ή άμορφη τι θα πή πίκρα, συλλογή, κακιά σκέψη, δεν άφριε να περάση μέρα χωρίς να τραγουδήση και στιγμή χωρίς να χαχανάση, σαν τρελοκόριτσο ! Λέγαν πως στα νειάτα της έκανε πολλές τρέλλες, ως να πάρη τον κύρ Άντώνη, μά παντρεμένη φρονίμυσε και ποτέ δεν άκούστηκε πως στραβοπάτησε. Της έξιζε, άλήθεια, ή άγάπη κι ή περιποίηση του άντρα της, που κοβότανε ό έρμος να τήν εύχαριστήση Της κουβαλοῦσε του πουλιού τό γάλα, τή φόρτωνα λογιής λογιής στολίδια και φορέματα και ποτέ του δεν της χαλοῦσε τό χατήρι, κι όταν άκόμα είχε άδικο. "Έτσι δά πολλά παράξενα καμιά φορά του συμβαίνανε. Πήγε, λόγου χάρι, στο Λουτράκι κι' έκανε λουτρό, για να καθάρση τής γυναίκας του τό κάτουρο ! Μάλιστα, μωρέ μάτια μου, να τό πιστέψετε ! Η άπίστατη αυτή γιατριά έχει τήν ιστορία της: Ένα πρωί τ' άγαπημένο μας άντρόγονο είνε στο χιονάτο εκείο στολίδι της κρεβάτοκάμαρας κατακόκκινο και θολωμένο τό κάτουρό τους, πράμα που σε μεγάλη άνησυχιά τους έρριξε.—Βλέπεις, φώναξε θυμωμένη ή Άντωνάνα, βλέπεις, άντρα μου, τί κατώρθωσες με τά καμώματά σου; Περάσαμε τά νειάτα μας γεροί για να σακατευτούμε σ' τά γεράματα; Σου τδλεγα ή κακομοίρα, βρή άντρα μ'ήν πίνης μαστίχα, μ'ήν πίνης κρασί, μ'ήν κάρης στο καπνό κατάχηρηση έσύ

του κάκου ! "Ό,τι μ'ή στο ξεροκαύκαλό σου ούτε ό ίδιος ό θεός να καταιβή δεν σου τό βγάξει ! Κόπιασε τώρα να ιδής τήν άμμο που σε δέρνει, και περίμενε σε λίγο και τό νεφρίτη και τόν καρκίνο και τήν τύφλα σ' τά μάτια μας !—Με τρέλλανες, για τό θεό, σ' τά καλά καθούμενα, είσαι με τά σωστά σου;—πήγε να πη ό δόλιος ό Άντωνής, μά ή γυναίκα του δεν χωράτευε έρωαξε τ' άγγελιο θυμωμένη και σηκώνοντάς το μ' όρμη, ως τά μάτια του, έμπηξε τις φωνές, να του πάρη τόν άέρα :

—Μωρ' έχει τοῦτο μέσα άμμο ή δεν έχει; τί κάθεται αυτόο και ψαλλολεϊτουργάς;—Δεν σου λέω πως δεν έχει, της είπ' αυτός φοδισμένα, μά δεν θα πη πως είναι και δική μου, εγώ, δέξα τ'ω θεῷ, ποτέ δεν ήμουν καλύτερα, έσύ φώναζες πως πονά ή μέση σου τις προάλλες. Η τρέχα της Άντωνάνας σηκώθηκε και τά μάτια της γουρλωθήκανε, ως να πεταχούνε, φάνηκε για μια στιγμή πως είχε σκοπό να τόν λούση μ' αυτό που κρατούσε, μά ύστερα μετανοημένη τ' άφησε χάρμου και τήν πήρε πικρό παράπονο, κι' άρχισε να κλαίη.—ε' Εγώ, λέει, τήν έχω τήν άμμο, εγώ ή μαυρομοίρα, που κοιμάμαι και σηκώνομαι με τις κόττες, που άλλ' απ' τό νερό δεν βίζω στο στόμα μου κι άλλ' απ' τό νοικοκυριό μου δεν έέρω; Έγώ τήν έχω τήν άμμο, λέει ό ξεμυαλισμένος, που σ' τά γεράματά του τάχασε... Φύγ' από κοντά μου ! Μή με ζυγόνης, τρισκατάρατε !. Ο καφερός δ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Κόρη, που ή ζήλια μου σ' εσκλάβωσε,
Τάχα να μ' αγαπής ακόμα,
Τά λόγια της αγάπης τά γλυκύτητα
Θά μου τά ξαναειπής τ'ό μάγο στόμα ;

Τά τρυφερά χεράκια που μ' έδέσανε
Μ' άσπαστην άλυσιίδα μαγεμένη,
Θά κάμουν κρίκους κι' άλλους τ' άγκαλιασμάτα
Που λαχταρά ή καρδιά μου ή πονεμένη ;

Μ' όλόρθα τά μεστά στήθακια σου
Κι' άψωθής στις άκρες των ποδιών σου,
Νά με κεράσης με τά κόκκινα χειλάκια σου,
Παλιό κρασί, τή γλύκα των φιλιών σου ;

Θά ξαναειδούν τά μάτια μου τά μάτια σου
Νά βασιλεύουν από γλύκα λυγωμένα,
Σάν τά κορμιά μας μια στιγμής δημιουργός
Ήδονικά θάν τά κρατάει σφιγμένα ;

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΚΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΟΛΗ

ΓΡΑΜΜΑ ΠΕΜΠΤΟ

ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ

Φίλε Νουμά,

Ή έξωτερική αυτή μέριμνα, θάποδλήρη τ'ό σώμα.
Έδώ πιά εκείνοι που θά τήν εφορμάσουν θάχουν ανάγκη
άπό μεγαλύτερη ύποστήριξη και θυσία τής κυβερνή-
σεως.—Γιατί αυτή—και ποιός άλλος μπορεί;— θά
συστήση βαθμηδόν στα καταλληλότερα μέρη τά στοι-
χειά τά όποια θά χρειαστούν για τήν συμπλήρωση τής
ψυχικής διάπλασης του παιδιού.

Τό πρώτο και κύριο είναι ή γυμναστική. Δέν άρ-
νούμαι, ότι τώρα τελευταία άρχισε ένα γενικό ενδιαφέ-
ρον γιαυτήν και άγώνες συχνά πυκνά γίνονται από ά-
θλητικούς συλλόγους. Μά τό πράγμα, όπως όλα μας,
είναι λιψύ για τό λόγο ότι στις πόλεις μονάχα, κι'
άπ' αυτές πάλι στις πολυανθρωπότερες, καταβάλλεται
ή φροντίδα τής γυμναστικής. Τάλλα μέρη τής Έλλά-
δας, τά πιό άπόκεντρα, μένουν άκοινωνήτα του καλού,
ένώ άπ' εκεί ίσα ίσα έπρεπε νάρχιση ή δουλειά, άπ'
τά παιδιά του λαού, άπ' τό χωρικό. Πότε θά νοιώσουμε

τήν άλήθεια αυτή; Κοντά στη γυμναστική είναι
άπαραίτητά ή Ιππασία, τό κολύμπι, ή σκοποβολή.—
Και σ' αυτά άρχισαν τώρα να επιδίδονται μά σ' ένα
δυό πόλεις μόνο. Οι άλλοι δέν έχουν, φαίνεται, κανένα
δικαίωμα στα πλεονεκτήματα αυτά και στις άπολαύς
των άστών. Δέν άρνούμαι ότι για να γενικευθ' τό
πράγμα άπαιτούνται χρήματα πολλά και φροντίδες.
Ίσως όμως, αν ήμασταν άλλοι άνθρωποι, θά κατορ-
θώναμε περισσότερα άπ' ό,τι τώρα έχουμε και νομίζουμε
ότι είναι άρκετό τεκμήριο τής προόδου μας. Και γιαυτό
δέν ξέρω αν πραγματικώς δέν έχουμε τά μέσα να συ-
στήσουμε βαθμηδόν σ' όσο τό δυνατόν πιό πολλά μέρη
κέντρα γυμναστικής, Ιππασίας, κολυμβητικής, σκοπο-
βολής. "Ό,τι όμως είναι έξω άμφιβολίας είναι ότι ό-
ποιαδήποτε ποσά, και όσεσδήποτε θυσίες κι' αν χρεια-
σθούν δέν θά πάλν χα μένεε. Θά δώσουν καρπούς ω-
ραίους και πειρασούς. Γιατί θάχουμε ύστερ' από μια δυό
γενεές ά ν θ ρ ώ π ο υ ς, και όχι κάλικαντζάρους τσιν ευ-
ρωπαϊκών νεωτερισμών. "Όταν μάθρη τό παιδί να άγα-
πήση τά τέσσερα αυτά πράγματα, πούναι κληρονομία
του προγονική, τότε θά γίνη, μαζί με τήν άλλη παι-
δειση που θάποδλήρη τό πνεύμα του, άξιος να λέγε-
ται άπόγονος εκείνων, που θεωρούσαν ως άναπόσπαστο
του τελείου πνίγη τήν ανάπτυξη εκ παραλλήλου τής
ψυχής και του σώματος. Τότε θά έννοήση, ότι, αν
προορισμός του Έλλ. Παιδιού είναι να συμπληρώση
τό μέγα έργο του 21, εκείνου είναι να γίνη μια μέρα
καλός στρατιώτης.—Πότε όμως σκεφθήκαμε έτσι, και
πότε είπαμε, ότι έπιτέλους φθάνει τό ναρκωτικό που
ποτίζουμε τά παιδιά μας επάνω στα θρανία των
σχολείων; Πας θέλουμε κατόπι να μή χαιρόνται και
να μήν άποτελ' σταυτιά τους άρμονία τόσο άρεστή τό
όνομα ά π α λ λ α γ έ ν τ α ς; Ή νομίζουμε ότι φθάνει
δυό χρόνων διάστημα για νάποκτήση ό,τι άπαιτείται
νάχη ή ψυχή, όταν αντίκρουση τή φωτιά,τόν κίνδυνο,
τήν καταστροφή, τό θάνατο; "Όχι, ούτε τάξιωματικού
του τό ύφος θά του τά διδάξη αυτά, ούτε του δεκα-
νέα οι γροβιές, που πέφτουν στο κεφάλι του νεοσυλλέκ-
του άρθρονότερες άπ' τις εύλογίες του παπά.

Άς ριζούμε λοιπόν κάτω τις φυλακές που λέγονται
Έλλ. σχολεία. Άς κάμουμε κτίρια άπλά, χωρίς πεγ-
λεμπουδία, χωρίς ρυθμούς και άετώματα, εύρύχωρα, με
κήπους μεγάλους, με περιπάτους, με δεινροφυτείες, με
δεξαμενές. Εκεί ό μαθητής να διδάσκαται, ό,τι βέβαια
χρειάζεται για τόν θεωρητικό και πρακτικό βίο, εκεί
να μάθη τί είναι και τί καθήκοντα έχει άπέναντι τής
τιμής του να φέρη τό όνομα του Έλληνο. "Όλα αυτά
μπορούν να διδαχθούν σε πολύ όλι γότερες ώρες άπ' εκεί-

νες που θυσιάζουμε τώρα για να καταστρέψουμε τις
πολύτιμες εκείνες ύπαρξεις, και τις έπιλοπιες ως τις
χρησιμοποιούν έξω, στον καθαρό άέρα, με γυμνάσματα,
με πηδήματα, μ' ό,τι τέλος συντελεί στην άθλητική
του σώματος διάπλαση. Λέγουν πως οι Άμερικανοί και
πολλά άκόμη έθνη, προ καιρού ένόσχην τήν άξίαν μιας
τέτοιας παιδεύσεως εφαρμόζοντας τόν βίο των άρχαίων
έλληνοπαιδών στα σχολεία τους, τά πανεπιστήμια και
σ' αυτόν τόν ιδιωτικό βίο. Ήμεεις, που φέρουμε τό βαρύ
αυτό όνομα, άκόμα δε νοιώσαμε τά χρέη μας και πε-
ριμένουμε άλλοι να μας τά φουρνίσουν, και τρέχουμε στη
Σουηδία και δέν ξέρω που, να μελετήσουμε συστήματα
εκπαιδευτικά, ζοδεύοντας άδικα των άδικων χρήματα
χωρίς κανένα άποτέλεσμα.

**

Έχει έπειτα ανάγκη τό παιδί, καθώς είπα και
στο περασμένο γράμμα μου, κι από θρησκευτικές πε-
ποιθήσεις. Και έπειδή ό λόγος περί θρησκείας, πρόσφορο
είναι να πω και γιαυτήν κάτι τι για να μή μ' άπα-
σχολήση παρακάτω τό ζήτημα αυτό. Πολλοί ίσως νο-
μίζουν ότι οι πεποιθήσεις αυτές μεγάλη σημασία και
έπιρροή δέν έχουν. Αυτοί δέν ξέρουν τί λένε. Αυτοί με-
γάλα πράγματα δέν ύπόσχονται, είτε άτομα είναι, είτε
έθνη, είτε κοινωνίες. Έχουμε τέτοια παραδείγματα πολ-
λάχι μόνο στην άρχαιότητα αλλά και τώρα στα νεώτερα
ευρωπαϊκά κράτη.—Άς προσπαθήσουμε λοιπόν να έμ-
πνεύσουμε στο μαθητή μια λογική θρησκεία και όχι
άφοσίωση στους έξωτερικούς τής λατρείας τύπους. Ή
τέτοια αντίληψη είναι προνόμιο του όχλου του άπαι-
δεύτου και δέν έχουμε δικαίωμα να άπαιτούμε ύψηλό-
τερες ιδέες άπ' αυτόν. Μά ό γραμματισμένος πρέπει άλ-
λιώς να βε ρή τά πράγματα, με μάτια όλιγότερο ύλι-
στικά. Οι σημερινοί λειτουργοί του θεού είναι πολύ
μακριά άπ' τό να συντελέσουν κι' αυτοί, τό κατά δύνα-
μιν, στον καθαρισμόν τής λέπρας μας. Τά άπλοποιή-
σαν όλα, όσον άφορ' τό δικό τους συμφέρον, και δέν
μένει πιά για να λέγεται χριστιανός, παρ'ό να νηστεύης
και να βρίσκεσαι τήν Κυριακή στην εκκλησία ό μισός,
δηλ. τό σώμα σου μονάχα, γιατί ό νοός σου δέν έχει τή
διάθεση ούτε και τή δύναμη να σε ακολουθή εκεί.—
Τό γιατί, θάταν περιττολογία να τό πω. Τάπε ό Ροί-
δης τόσο ώραία, τόσο τσουχτερά στην «Πάπισσα»του.
Μά έμεεις τότε άφωρίσαμε και αυτήν και εκείνον, γιατί
για τόσο ήμασταν άξιοι, τό όποιο σημαίνει ότι δέν έ-
χουμε σκοπό νάλλάξουμε τις μεσαιωνικές μας κληρο-
μιές, από φόβο μήν δυσαρεστήσουμε τους άγιούς πατέ-
ρες των οικουμενικών συνόδων.

Άντώνης θέλησε με καλοπιάσματα να σούση τό καμίνι,
μά τίποτα δέν κατώρθωνε λάδι, πετρέλαιο, ήτανε κάθε
λόγος του γλυκός κι άναθε ή φωτιά, και κόρωνε. Στο
τέλος θέλοντας και μή, δέχτηκε τή συνθήκη που τούβαλε
ή γυναίκα του, να ξετασθ' ή, δηλαδή, από τό γιατρό τους,
άπό πάνω ίσα με κάτω, και ν' άκλουθήση τις διαταγές
του χωρίς πολλές φασαρίες. "Όλα βιαστικά βιαστικά γι-
νήκανε! Ήρθε τό ίδιο τό πρωί ό γιατρός, είδε τό περι-
φημο αυτό κάτουρο, άκουσε τή λογοδιάρροια τής Άντωνί-
νας, που παρίστανε τού θανατά τόν άντρα της, και δέν
άργησε να βγάλη τήν άπόφαση: ό κύρ Άντώνης έπρεπε
να πάη για κανένα μήνα στο Λουτράκι! Σε δυό τρεις μέ-
ρες ό έομος, για να γλυτώση άπ' τήν γκρίνια, μάζεψε
τά μπαγιάκια του κι άναυλα τό πούλεψε για τού Σιλ-
ωάμ τήν κολυμπήθρα! Σάν έγύρισ' άπ' κει,μισοάφρωστος
άπ' τή στενοχώρια του για τ' άδικο ταξίδι, είπε σ' τή
γυναίκα του πως κάθε μέρα κύταζε τό κάτουρό του μά
ποτέ θολωμένο δέν τ'όδρισκε!—Περύργω προΰμμα!—είπε
τότε κείνη—ξέταξα κι' έγώ τό δικό μου, σάν έφυγες κι
ήτανε πάντα θολωμένο! Αυτό θά π'ή πώς έκανες, άντρού-
λη μου, λουτρά για να με γιάνη!

Παρόμοιες αιτίες για να τά τσιγκρίζουν καμμιά φο-
ρά και λιγάκι μ' όλη τήν αγάπη πούχανε, τους έδινε ό
μοναχογιός τους ό προκομμένος, που τρέλλα τόν έπιανε
να τους κορδίζη για μάλωμα. Ένα παιδί γέννησε ή

Άντωνίνα,μά μπορούσε να καυχθηή πως ήτανε λιοντάρι!
Δεκάξη χρονώ παιδί είχε μουστάκι και φαίνότανε είκοσι-
πεντάρης. "Ο Γιωργός της, ψηλός, τετράπλατος, ροδοκόκ-
κινος, ήτανε τό καμάρι της ποτέ του δέν ειχ' έρωστή-
σει, έχτος από κακοστομαχία, γιατί έτρωγε σάν τό γο-
μάρι. Ήτανε αγαθό παιδί, με καλή καρδιά και παλικα-
ρίσια αισθητήματα, κι' αν ειχε πάρει κακό όρμό, σ' τους
γονιούς του δίνω τό φαίξιμο. "Ο πατέρας του θυμότανε
πως έκανε μια φορά δάσκαλος κι' ήθελε σώνει και καλά
να βγάλη καθηγητή τό γιό του, ως σιχαινότανε αυτός τά
γράμματα κι' ως ήτανε πιότερες οι κρυψάνες άπ' τις
μέρας π' άκουε μαθήματα. Άν τούλεγες: «β'άλ' το, άδερ-
φέ, σε τέχνη τό παιδί σου για να γίνη άνθρωπος», υπο-
ρούσε να χυθ' ή σε πνίξη! Πώς τό δικό του τό παιδί
να γίνη τεχνίτης, να μείνη ζύλο άπελέκητο; Δέν πεί
καλύτερα να πνιγη στο πηγάδι; Ή μάνα του πάλι θε-
ύτανε να τόν κώνη παλικάρι τ ο υ ο σ μ ο υ,
ήθελε ναναι ντυμένος σάν πριγκιπόπουλο, ναναι τραγουδι-
στής και να ζέρη κανένα όργανο, κιόθρα ή μαντολίνο.
Τρελλαινότανε ν' άκούη πως ό λιμοκοντόρος ό γιός της
ζελόγιασε τά κορίτσια τής γειτονιάς με τό τραγούδι του, ή
πως όλα καμαρώνανε τή σβελοσύνη του ήμα περνούσε,
σάν άστραπή, στ' άλογο καβάλα. Άν τής έλεγε κανείς
πως πολύ ζανόχτηκε ό γιός της, πως κάνει πράγματα
που σ' ένα μαθητή δέν πρέπει, τής έφερε τό αίμα σ'

τό κεφάλι!—Καθένας να κοιτάξη τή δουλειά του, φώναζε,
και για τόν άλλον να μήν άνακατέβεται! Για να γίνη
ένα παιδί καλός άνθρωπος, όλα πρέπει από μικρός να τά
μάθη, για να μή γελιέται ύστερα σάν άνίδεος' κάλλιο τ'ό-
χω να κώνη τό παιδί μου μωραυδίστικες έργολαβίες με
τ'ή γειτονιάς τις κοπελλούδες, παρ'ό να μεγαλώση σάν
μπουταλάς, σάν δάσκαλος, όλο με βιβλία, όπως τόν θέ-
λει ό πατέρας του, κι' ύστερα να ριχτ'ή με τά μούτρα σ'
τις άσωτειες. . . Νοιώθετε πως μ' αυτές τις φιλοσοφίες
τής Άντωνίνας δέν άργησε ό γιός της, φυσικά τρελ-
λούτσικος και άκατάσταστος, να χάση τό μπουσουλά του,
να γίνη τεμπέλης, ψεύτης, τσακπίνης, να δέρνη και να
δέρνεται και να γυρίξη συχνά στο σπίτι του μεθυσμέ-
νος, δίνοντας κάθε φορά άφορη ήχι να βάνουν γνώση οι
γονιοί του και να τόν περιόρισουν, αλλά να τσακωθούν
μεταξύ τους στα γεμάτα! "Ο κύρ Άντώνης άρχισε άμέσως
τις Έλληνικούσε του, βρίσκοντας καιρό να δείξη πόσο
ανάξιος του ήτανε ό γιός του ό μεθύστακας: "Υπαγε—
τούλεγε—εις Σατανάν, τρελλέ και ά γ ν ω θ έ, με τήν
ά γ ν ω θ έ ι α ν σου! Είς τό πύρ τό έξώτερον, τό σμερ-
δαλέον, ένθα οδόντων βρυγμός και κρυγμός και τρισμός
και μυγμός!... Ή Άντωνίνα όσο άκουε τή βαθεία αυτή
Σολωμονική του άντρα της, πήγαινε να σκάση από τό
κακό της ήτι άρχισε να λήη προσευχές, τρέμοντας μήν
πίασουν τόπο οι κατάρεις!—Παναγιά πρόσφρασε! Μεγαλό-
χαρη σώσε το άπ' τ'άδικο! Μπρέ άντρα τρελλάθηκες και

Δεν ξέρω καλά καλά πώς είναι διαργανωμένη στην Ελλάδα ή Εκκλησία. Αν είναι καθώς είδα, στην Τουρκία, την έλεονολογώ. Αν σαν κι' είδα οι δεσποτάδες ελαφράτουν παράντα, εξήντα, ογδόντα και εκατό λίρες το μήνα, κατά την έπαρχία, για να τρέφουν άνεψιούς και παρκιάνες, να φορούν άδαμαντοκόλλητες μίτρες και να χοντραίνουν την κοιλιά τους, να ψυχραίνουν κάθε ζήλο του πιστού για τη θρησκεία του και να διαψεύδουν όλα τα ευαγγελικά διδάγματα με τη διαγωγή τους, την κάθε άλλο παρά ευαγγελική. Ένα άλλο ένδυμα μέσα σε σεμνή εκκλησία και μια άπλη δίαιτα στο σπίτι θα τους καθιστούσαν πολύ πιο σεβαστούς απ' ό,τι νομίζουν ότι τους καθιστούν το χρυσάφι και οι παρκιάνεροι.

Δεν μπορώ να πω κι' άλλα, αν και είχα πολλά, γιατί ίσως στην Ελλάδα μαζί με την κρυφή της αυτοκεφάλου άποκηρυχθηκην και όσα προσέδιδον στην Ανατολική εκκλησία πραγματικώς ανατολικήν έψη, ό,τι και εύχομαι από καρδίας. Αν όχι, τότε πρώτη ή κυβένηση και ή βουλή ως άρχιση μιá μεταρρύθμιστη γιατί άποδειχτήκε, ότι όσα τό πρώτα έξερτάται άπ' τους ρασοφόρους δεν θα γίνη τίποτε. Άς έβγη άπ' την εγκληματική της δράση κι άς ό,τι έχη ακόμα να κάμη μέσα στο κράτος; εκείνο τό ελεύθερο, άς μη νομίζη κατά τό τουρκικό σύστημα ότι «Tout va bien», και δεν έχει τίποτε να διορθώση.

Άν νομίζη ότι, με δυό τρία νομοσχέδια που μόλις προφθάνει να ψηφίση με έκτάκτους συνόδους, εκπληρώνει την άποστολή της, άς πάγη να κουρευέται. Δεν είναι άξιζ ούτε του όνόματός, ούτε της τιμής που της φέρνει τό όνομα αυτό. Δεν έργάζονται, για όνομα του θεού, δωρεάν. Πληρώνονται και γιερά μάλιστα. Έν τω μεταξύ βρίσκουν και μεθόδους να πολλαπλασιάζουν τας τ α κ τ ι κ άς προσόδους με έκ τ α κ τ ο υ ς έφευράσεις. Έν τω μεταξύ τό όνομα του έ θ ν ι κ ο υ του φιλοπατριδός, του δικεκριμένου, του περιφανούς περνώνει συχνά πυκνά τα κεφάλια εκείνα μέσα στα όποια δεν κατοίκησαν άκόμη τα στοιχειωδέστερα γνωρίσματα του πολιτικού και του πατριώτου. Δεν τελείωσα αυτό τό κεφάλαιο. Στ' άλλο γράμμα θα τό πω έν έκτάσει και γι' αυτό.

ΔΑΜΩΝΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ - ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ
ΥΨΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ
ΔΕΞΕΤΑΙ 3-5 Μ. Μ.

76—Όδός Ακαδημίας—16

καταρίσαι τό παιδί μας; Μπρέ δέ θα τραγουδήση, τό έρμιο, δέ θα γλεντήση, σαν νιός, δέ θα κάνη τις τρέλλες του; Μπας κι' ήσουνά ή άφεντιά σου Άη Όνούφρη; Γώ σε θυμάμαι παιδί πιότερο τσαχπίνη άπ' τό γιό σου!

—Έγώ τσαχπίνης, φώναζε τότε παραπονεμένα ό Άντώνης, έγώ παραλυμένος, πούφαγα στα βιβλία τά ναϊάτα μου; Άχι αυτό γυναίκα... Ι Ι Ι... αυτό... Ι Ι... δεν τό περιμένα από σένα! Έτσι τις πιότερες φορές τέλειωμε ό καυγάς με τά ξαναμωραμένα τ' Άντώνη κλάμματα. Μέσα σ' τις άλλες χάρες του ξέχασα, αλήθεια, να σας πω και τούτη, πώς σαν γυναίκοιλα συγκινηότανε, τόν έπερνε τό παράπονα κι εκλαιγε για τό πηδημα του ψύλλου! Τόν καμάρωνε δά για τούτο ή γυναίκα του πώς ήταν πονόψυχος, πώς είχε καρδιά μεταξένια, μα κάτι κακές γλώσσες του βγάλανε πώς είχε πάντα σ' την τσέπη κρυμμένο... ένα κρομμύδι! Τρέχανε ποτάμι τά μάτια του κι άναφυλλητά του τραντάζανε τά στήθια, άμα έβαζε κανένα λόγο πατριωτικό στην πλατεια, όπως συνεθίζε, ή στην εκκλησία κανένα έ π ι κ η δ ε ι ο. Τρέλλα τόν έπιανε να βάζη λόγο, όπου κι αν βρισκότανε. Τού κανε τραπέζι και πίνοντας στην υγια σου έβανε λόγο, χύνοντας και κένα διό σταλλίστες δάκρυα. Πήγαινε σ' τό σχολείο, να ιδη τις προκοπές του γιού του, και γενότανε βελίλι, βάνοντας στα παιδιά λόγο. Γενότανε κηδεία ή μνημόσυνο, σέκωνότανε να πη δυό λέξεις, κι άς μη γνώριζε που κρα-

ΓΙΑΣΟΥΜΙΑ

Στά χερσεία της Άλίαις

I

Τό προσωπάκι σου τό κάτασπρο, που μέσα από τις ιστορίες των μεταμορφώσεων γιασουμιά θατκόβω.

—Με τη λιγωμένη μυρουδιά τους τα γιασουμιά στη σάλα της σκεπάζουν όλα τ' άλλα λουλουδά που με τα χτυπητά χρώματά τους θέλουν να επιβληθούν.—

Τό προσωπάκι σου με τη μπιμπιλένια του χάρη με άρώστησε, και γιασουμιά όνειρεύομαι.

—Γιασουμιά, γιασουμιά—

Μα την καρδιά μου άπόψε σφίγγει ένας καύμος. Όλιμένα, νάχω ξεχάσει τη ώραία παραμύθια που έλεγαν ποιος ξέρει που; κρουστάλλια τάχα σταλαζαν άτίμητα, τα κοντυλένια ασπυροδάχτυλά σου, ώ νεραϊδογέννητη.

Μα ή ψυχή μου πεταλούδα λουλουδοπαρμένη, που έπαιξε στο αντίφεργο των κρουσταλλιών, ξανακρυμνάει σταθνια. Και θέλω τα χερσεία σου γιασουμιάν άνθοδέσμα.

—Γιασουμιά, γιασουμιά.

Κρούε τα έλαφαντένια πληχτρα που ριγούν στών δαχτύλων σου τ' άγγιγμα, σα μακαμμένα κρινόφυλλα.

Κρούε, κις ξεφυλλίσης την άπόσπερνη μελωδία, σα φούντα βάζωτή γιασουμιάν, φυλλαράκι προς φυλλαράκι. Και θέλω να λιγώσης την ψυχή μου με τη μεθυστική μελωδία. Γιασουμιάν μελωδία.—

—Γιασουμιά, γιασουμιά.

Κρούε, κι άπάνου στο μαλακό ρυθμό έρχονται να τες κι' όρχισούντα ως στεφάνι γύρω στο πιάνο οι νεκρές νυφούλες, οι παραπονιαρές.

Κ' είνε στα δάσπρα ντυμένες οι νυφούλες που έρχονται και σκορπούν τόν πόθο τους που λιγώνει. Κ' είνε οι νυφούλες που φέρνουν στ' άκρογιάλι μας κάποιες γαλαζοθάλασσες τα έναρμόνια κύματα. Κ' είνε μια κρουσταλλίνη βαρκούλα τ' άνθογαλι, που φέρνει γιασουμιά-νυφούλες.

—Γιασουμιά, γιασουμιά.

Και λάτρεψα τα κάτασπρα χερσεία σου, που είπα, θα με φέρουν με λήκυθον όνειροδότρα, σε κάποιο άπιδυσμα—τόνειρο.

Χωρίς άγάπη και χωρίς καύμους—μόνο τόνειρο μπορεί να βαστάξη τό μουσικό σου είνε—θέλω ναθής σ' ένα σούρουπο με παταλούδες τ' άχνα δαχτύλια σου, χνουδιασμένα με νότες του Βέμπερ, και να γγιζής τη

τούσε ή σκούφια του πεθαμένου! Ό κακόμοιρος ό γιός πολλές φορές πιάστηκε μαζί του, θέλοντας να του βάνη γνώση, να μη γίνεται κάθε στιγμή περίγελο, μα ή μάνα του στο ζήτημα αυτό έπερνε τού πατέρα τό δικιο, λέγοντας πώς στα π ε ρ ι δ ι α γ ρ α μ μ α τ ω ν κανέναν δεν παράθβαινε με τόν άντρα της!

Άπ' όλους τούς λόγους του κύρ Άντώνη ένας έμειν' αλησιόμητος, που θαρρώ πώς ήτανε κι' ό ύστερός του, ό λόγος για τό μνημόσυνο της Παππαδιάς, πάνω στα σαράντα της. Όλοι στην εκκλησία με λαχτάρα περιμέναν την ώρα που θαρχίζε ό κύρ Άντώνης τό κελήδισμα; δεν ήτανε ψυχή που να μην ξέρη πώς θα μιλήση, γιατί από μέρες τό διαλάθησε, κι όποιος τόν συντύχαινε στο δρόμο δε γλύτων' άπ' τά νύχια του, αν δεν ύποσχώτανε πώς θα πάρ σ' την εκκλησία να τόν άκούση. Ό κύρ Άντώνης, ένθουσιασμένος για τόν πολυ κόσμο και βέβαιος από πρώτα για την έπιτυχία του, σήκωνε ψηλά τό κεφάλι, σαν τσαλαπετεινός, και φούσκωνε σαν γάλλος, διπλα σ' τό δεσποτικό όλόροθο, σαν ναθελε να πη: α! μαρε ξεροκέφαλο σπάσιμο σου πρέπει! Έδω ήτανε ή θέση σου... Λίγο πάρα πέρα ή Άντωνίνα με την άδερφή της τη Λούλα είχε κερφώσει τά μάτια τους επάνω του, με καμάρι άκούοντας τριγύρω τις γυναικούλες να βωτάνε: πότε θα βάνη τό λόγο; πάνω στο μνημόσυνο ή άμα τελείωσ' ή λειτουργία; Σαν ήρθε πιά ή ώρα ή ποδομένη,

ψυχή μου που δονείται τονίζοντας τόνειρό μου άπάνου σε μεμολ γιασουμιά της κλίμακας.

—Γιασουμιά, γιασουμιά.

2

Κανένα όνειρον άπκλάτατο δε μ' έφερε τό μουσικό σου χάδι. Άπάνου στους μαλακούς ρυθμούς ένα στοιχειό παλιό; άγάπης—κάπιων χεριών που ως κρίνα μαράθησαν,—φάνταζε.

Όταν ξανακρύφισα να σ' έβρω περνώντας άπ' τη δεντροστοιχία των παλιών κυπαρισσιών, στο δρόμο των παλιών κυπαρισσιών ό παλιός καύμος μ' άπάντησε. Κ' ήταν στών λευκών των χεριών σου χάρη την ύστερη φορά—ώ χέρια πώς σε; είπεν ή άπολησημονιά ή μνήμη μου—Γιασουμιά, γιασουμιά. Κ' ήταν στο ύστερο χάρη σας, ώ χερσεία που σε; χλώμιασε των κρίνων τό ζόδι.

Ένα ζόδι κρίνων στα γιασουμιά χερσεία, ό παλιός καύμος. Ό παλιός καύμος που μ' άπάντησε περνώντας άπ' τη δεντροστοιχία των παλιών κυπαρισσιών, όταν έρχόμουνα στο εύρίχωρο σαλόνι σου που άνθίζου τα γιασουμιά. Γιασουμιά—χερσεία.

Κάτου άπ' τόν έσκιο των παλιών κυπαρισσιών θέλω να κλάψω άπόψε τόν κρινόθάνατο, πριν ή βαρεία μυρουδιά των γιασουμιάν μου πλκώση την καρδιά και σ' άπολησημονήσω. Και θα τόν κλάψω με τό παλιό τραγούδι, Έλένη, που τραγουδήσα στη χώρα σου, σιμά σου. Και θα ξαναπώ μονάχος τ' άπολησημονημένο τραγούδι που μ' άπάντησε άπίψε τό φάντασμα του περνώντας άπ' την άτελειωτη δεντροστοιχία των παλιών κυπαρισσιών.

Πόλη.

ΡΟΔΟΦΙΛΟΣ

—Και ξέρεις, ρώτησε ό χωρατατζής φιλόσοφος, τί μας πλουτίζει;

—Όλος ό κόσμος τό ξέρει, άπάντησε ό φίλος του; τά πολλά τά κέρδη μας πλουτίζουν.

—Λάθος, άπάντησε ό φιλόσοφος. Μας πλουτίζουν οι πολλές οικονομίες. Άμέ, πές μου, τί μας κάνει δυνατούς;

— Η καλή θροφή βίβαια.

—Πάλι λάθος, είπε γελώντας ό φιλόσοφος. Δυνατούς μας κάνει ή καλή χώνεψη.

Έπειτα είπε.

—Τώρα θα σε ρωτήσω ένα έρκολο... να δοίμε ή θαν τό βρείς. Τί μας κάνει διαβασμένους;

—Ξέρω κι' έγώ... υποθέτω, όσα διαβάζουμε...

—Λάθος, λάθος. Όχι όσα διαβάζουμε, παρά όσα θυμόμαστε

κίνησε ό κύρ Άντώνης άργά άργά, μεγαλόπρεπα, και άνέθηκε στού ψάλτη τό σασίδι. Ένα σίς μακρύ σ' όλη την εκκλησία άκούστηκε και με σκουνημάτα πολλοί γυρεύανε την καλύτερη θέση. Ό κύρ Άντώνης κοίταζε τριγύρω με τά μάτια γουρλωμένα, ξερόβηξε, ξεροκατάπιε, κι άνοιγοντας μπροστά του ένα χαρτί άρχισε να φωνάζη, όσα υπόραγε δυνατότερα:

Άγιε δέσποτα, κύριε δήμαρχε, κύριε γυμνασιάρχα, χριστεπώνυμον εύσεβέ; και φιλόχριστον εκκλησιασμαί! Συνήλθομεν πάντες έν τω Ιερψ και πανσέπτω ναψ τούτω, σήμερα, έορτήν της δσίας Πελαγίας, ίνα έν συντριβή καρδίας έξυμνήσωμεν τας άρετάς της πανσεβασμίας έροκτήτητος. Ιεροσυντρόφου, της μακαρίτισσας δηλαδή παππαδιάς! Προς τούτο, Σύ, μάρτυς Πελαγία, έν ούρανο; άγία, έν γη προσκυνητή, πρέσβευε εξ ούρανο; και ίδε και έπίσεψαι τό σαθρόν ήμων κρινόν και φώτισον και πλήρωσον αυτό, και λάμπρυνον την μεμαργαρωμένην έν τη άνθρωπινή άδολεσχία καρδιάν, ίνα τό πώς και κατά τι άπαξίως της άποδημησάσης καταυγάσωμεν. Μόνη γάρ, μονάκρβος ήν σύζυγος του σεβασμίου ήμων Ιερέως και μόνη έσται και έσεται και νυν, ού γάρ θεμιτόν άλλως γενέσθαι...

Δεν πρόφθασε να πη περισσότερα. Ό δέσποτας, κατακόκκινος άπ' τό θυμό, φάνηκε για μια στιγμή πώς ήθελε να πεταχθη έξω άπ' τό Ιερό, με την πατερίτσα στο

Ο „ΝΟΥΜΑΣ”, ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Η ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ :
Για την Ελλάδα Δρ. 10.— Για το Έξω-
τερικό Φρ. 10
10 λεπτά το κάθε φύλλο λεπτά 10

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ : Στα κδόκια της Πλατείας
Συντάγματος, Ομονοίας, Υπουργείου Ο-
κονομικών, Σταθμού Τροχιοδρόμου (Ο-
φθαλματρείο) Σταθμού Υπογείου Σιδηρο-
δρόμου (Ομόνοια) στο καπνοπωλείο Σαρρή
(Πλατεία Σπουρνάρα, Ξεχάρχεια) και στο
βιβλιοπωλείο «Εστίας» Γ. Κολάρου.

Η συνδρομή του πληρώνεται μπροστά
κ' είναι για ένα χρόνο πάντοτε.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΜΙΑ ΦΟΡΑ

κ' έναν καιρό κάποιος βουλευτής μας ταξί-
δευε από την Καλαμάτα στον Πειραιά. Στο βα-
πυρι μέσα μηχανικός ήτανε ένας συμπατριώ-
της του και κομματάρχης του. Όταν δεν είχε
δουλιὰ κάτω στη μηχανή ο μηχανικός, ανέ-
βαινε πάνω στο κατάστρωμα, αντίμαυε τον
βουλευτή του, πίνανε τον καφέ ή τη μαστίχα
μαζί και τὰ λέγανε. Ζύγωναν μάλιστα τότες
κ' οι εκλογές και θέματα ενδιαφέροντα για
κουδέντα δεν τους έλειπαν.

Ένα δειλινό ο μηχανικός άρχισε νάνεβη
άπάνω. Ο βουλευτής στενοχωριότανε. Τι νά-
γινε ο φίλος; Και τόν χρειαζότανε κιόλας. Εί-
χε θυμηθῆ κάποιον δάσκαλο πού τους πολέμη-
σε στη περασμένη εκλογή κάτω στην επαρ-
χία κ' ήθελε νά ρωτήση τόν μηχανικό αν ξε-
ρη τίποτα, αν ο δάσκαλος τόν πολεμάει ακό-

μη, για να ζητήσει, οα θα φτάσουν στην Α-
θήνα, από τόν Υπουργό τῆ μεταθέσή του ή
τήν πάψη του

Πάει λοιπόν ο βουλευτής στη σκάλα πού
κατέβαινε στις μηχανές και φωνάζει τόν μη-
χανικό :

- Κύρ Παναγιῆ, δὲν ἀνεβαίνεις ἀπάνω ;
- Κύρ Σπύρο, μιά στιγμή κ' ἔφτασα !

Και σὲ λίγο ἀνεβαίνει ὁ κύρ Παναγιῆς ἀ-
πάνω, κρατώντας στὰ χέρια του μιά σφυρίδα
ὀκαδιάρικη, ἔτοιμη γιὰ τὴ φωτιά,

- Που τὴ βρήκες ; τὸν ρωτᾷ ὁ βουλευ-
τής.

— Τὴν ψάρεψα κάτω στὴ μηχανή ! ἀπαν-
τᾷ ὁ κύρ Παναγιῆς, ὁ μηχανικός, πούταν
καὶ λίγο χωρατατζῆς.

— Κάτω στὴ μηχανή; τὸν ξαναρωτᾷ με
θαυμασμοῦ ὁ βουλευτής.

— Ναι, κάτω στὴ μηχανή, κύρ Σπύρο μου.
Δὲν τὸ πιστεύεις ; Ἐξέρεις, ὅλα τὰ βαπόρια
στὸ πάτο, ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴς μηχανές, ἔχουν
μιά τρύπα θεόρατη, γιὰ νὰ τραβᾷμε ὅση θά-
λασσα μᾶς χρειάζεται γιὰ τὴς μηχανές, καὶ
γιὰ νὰ ... παίρνομε καὶ μεῖς ἀγέρη! Λοιπόν,
πού λές, κύρ Σπύρο μου, καμμιά φορὰ τυχαί-
νει νὰ βέση κανένα ψάρι σ' αὐτὴ τὴν τρύπα;
ἀμέσως τὸ ρουφᾷει τότες ἡ μηχανή ἀπάνω,
παστρεμένο καὶ χαζιρικό γιὰ τὴ φωτιά, κα-
θὼς βλέπεις τούτη δὴ τὴ σφυρίδα, κὶ ἂν τύχη
μάλιστα ἡ μηχανή νάχη καὶ πολλὴ φωτιά,
μᾶς τὸ φέρνει ἀπάνω τὸ ψάρι καὶ ὑψιμένο!...

Ο βουλευτής τὸ πίστεψε αὐτό. Μόνο ὁ κύρ
Παναγιῆς δὲν μπόρεσε νὰ τὸ πιστέψη ποτὲ σὺν
ἔμαθε πὼς ὁ βουλευτής του, ὁ κύρ Σπύρος,
ἔγινε Υπουργὸς τῶν Ναυτικῶν κ' ἐφρόντιζε
μάλιστα νὰ φτιάξη καὶ στόλο.

Ἡ ἱστορία αὐτῆ, ἀληθινὴ ἴσα με τὴν τε-
λευταία γραμμὴ, συνέβηκε χρόνια τώρα. Δὲν
ἔχει ὅμως καμμιά σημασία αὐτό. Μπορεῖ νὰ
συμβαῖνῃ κάθε μέρα, ἀφοῦ διορίζονται Υ-
πουργοὶ τῶς Ναυτικῶν ἄνθρωποι πού ξέρουν
ἀπὸ καρδιά ὅσο κὶ ὁ Μιστριώτης ἀπὸ λογικὴ.

ΣΕ ΔΕΚΑ

δεκαπέντε μέρες, τὸ πολὺ, φεύγει γιὰ τὴν Αἴγυπτο ὁ
πολύτιμος συνεργάτης μας κ. Ἡλίας Π. Βουτιεριδης.
Θὰ μείνῃ ἕνα δυὸ μῆνες, θὰ γυρίσῃ Ἀλεξάνδρα, Καί-
ρο, Πόρτ-Σαῖδ, κὶ ὅπου ἄλλου βρίσκονται Ἕλληνες
καὶ θὰ κηρύξῃ σὲ λέσχες καὶ σὲ συλλόγους τὸ Εὐαγ-
γέλιο τῆς Δημοτικῆς, πούναὶ καὶ τὸ Ἐθνικὸ μας
Εὐαγγέλιο.

Οἱ πατριῶτες μας ἐκεῖ κάτω πούχουν δὴ ἴσα με
τώρα τόσοὺς διακοναρεῖους τῶν γραμμάτων καὶ τόσοὺς

φιλολογικοὺς σαλιάνγους, θὰ γνωριστοῦν καὶ μ' ἕναν
ἀληθινὸ φιλόλογο πού δὲν παίει νὰ διακονέψῃ, ἀλλὰ νὰ
διδάξῃ, νὰ πείσῃ, νὰ νοιώξῃ τὰ μάτια στὸ φῶς καὶ στὴν
Ἀλήθεια.

Τὸν Βουτιεριδῆ τὸν στέλνει ὁ «Νουμάς», καὶ κα-
μαρώνει γι' αὐτό. Μεγάλα πράματα δὲ λέμε. Μάχομε
τὴν πεποθηση πὼς ὁ Βουτιεριδης θὰ σκηνηψῇ στὴν
Αἴγυπτο κ' οἱ φίλοι μας ἐκεῖ κάτω θὰ μᾶς εὐγνωμο-
νοῦν πού θὰ γίνομε ἀφορμὴ νὰ γνωριστοῦν μ' ἕναν ἀ-
ληθινὸ πατριώτη καὶ μ' ἕναν εὐσυνειδητο λέγιο.

Ο Βουτιεριδης γράφει τώρα τὴν πρώτη διαλέξα
πού θὰ κἀνῃ στὴν Ἀλεξάνδρα, με τὸν τίτλο «Οἱ Μαλ-
λιαροὶ». Δεύτερη διαλέξῃ του θὰ κἀνῃ «Ψυχαρισμὸς κ'
Ἐθνομῆς» καὶ τρίτη «ὁ Νουμάς καὶ ἡ Ἰδέα».

Τὴς διαλέξεις τοῦ Βουτιεριδῆ θὰ τὴς δημοσιεύνομε
ἀργότερα κκὶ στὸ «Νουμάς».

ΓΕΙΑ ΣΟΥ

Παντόπουλε, κὶ ἀθύνοντα τὰ εἶπες. Τὸν ρώτησαν τὸν
κλό μας ἠθοποιὸ ποιὸς εἶναι ὁ καλύτερος, ὁ μεγαλύ-
τερος Ρωμῆος θεατρῆνος, κὶ ὁ Παντόπουλος ἀποκριθῆ-
κε ἔτσι, με λεβεντικὰ καὶ μ' εὐλακρίεια.

— Ὅλοι εἴμαστε μεγάλοι. Δὲν βλέπω τὸ λόγο
γιατί νὰ μὴ γίνομε πῶς πολὺ μεγάλοι, ἀφοῦ καὶ τὸ
θεᾶτρο μᾶς ἔφτασε στὸν κολοφῶνα τῆς δόξας, καθὼς
ὅλα στὴν Ἑλλάδα. Τί τὰ θελετε, βρε ἀδερφέ. Ἀράξ-
με. Φτάσαμε στὸ λιμάνι. Κ' οἱ Ὑπουργοὶ μᾶς, κ' οἱ
πρωθυπουργοὶ μᾶς, κ' οἱ νομοθέτες μᾶς, κὶ ὁ στρατός,
καὶ τὸ ναυτικὸ κὶ ὁ κληρὸς κ' ἡ ἐκπαίδεψη προοδεψαν
παραπολύ. Ἐπομένως καὶ τὸ θεᾶτρο κ' οἱ ἠθοποιοὶ ἔ-
πρεπε νὰ κολουθήσουν τὴν πρόοδο αὐτῆν. Δὲν ἦταν δυ-
νατὸ νὰ ποτελέσουν παρκατυπῆ. Καταλάβετε ; Φτάσα-
με στὸ κολοφῶνα ! στὸν κολοφῶνα !...

Ἀμύμητη ὅμως εἶναι κ' περιγραφικὸς τῆς
τοῦ συντάχτη τῶν «Καιρῶν» πού περιγράφει κοντὰ
στῆλλα καὶ τὴν ἀφαιροτικὸς τῆς (!) τοῦ κ.
Δ. Τρβουλάρη.

Καμκρωστε πορτραῖτο, μιά φορὰ :
... Ἡ μορφή αὐτοῦ, ὡς ἐκ τῶν ῥῶλων τοῦς ὁποίους
ἐπὶ σειράν ἐνιαυτῶν ὑπεδύθη, ἔχει προσλάβει πλέον με-
σαιωνικὸν τινα τύπον τῆς ἐποχῆς τοῦ φεουδαρχισμοῦ
καὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἀκμῆς τῶν Κομητειῶν ἐν Ἀγ-
γλίᾳ. Ἡ μάλλον ἐὰν εἴχομεν πρόχειρον εἰκόνα τινα
Βενετοῦ Δόγη, ἐξ ἐκείνων τῶς ὁποίας ἀφῆκε μέχρις ὑ-
μῶν ἡ τέχνη τῆς Ἀναγεννήσεως, ἐστερημένην ὅμως
τῶν κακιῶν τῶν Δογῶν, πολὺ ὀλίγον ἠθέλαμεν δυσκο-
λευθῆ νὰ εὐρωμεν ἀρμονικὰν μορφωτικῶν γραμμῶν με-

χέρι, γιὰ νὰ τοῦ κἀνῃ στὰ ἀλήθεια σ α θ ρ ὁ τὸ κρα-
νίο. Καλὰ πού πετάχθηκε ὁ διάκος νὰ τόν καταβάσῃ ἀπ'
τὸ στασίδι, εἶδ' ἄλλιῶς σ' τὴ γιορτῆ τῆς Ἁγίας Πελα-
γίας μεγάλο πελάγωμα στὴν ἐκκλησιὰ θὰ γενότανε. Ὁ
κύρ Ἀντώνης θέλησε νὰ ζητήσῃ τὴν αἰτία, νὰ κἀνῃ φασα-
ρία γιὰ τὸν καταβάζοντα, μὰ βρέθηκαν δυὸ τρεῖς φρό-
νιμοι χριστιανοὶ καὶ τὸν τραβήξαν ἀπὸ καὶ με τὸ ζόρι,
πρὶν γενεῦν τὰ χειρότερα. Μεγάλον βουιτὸ τὸν συνόδεψε
ἀπ' τὴν ἐκκλησιὰ σὺν ἔφυγε, σὺν τὸ φλωρί κατακίτρινος,
ἔτοιμος, θαρρεῖς, νὰ λιγοθυμίσῃ. Ἡ γυναῖκα του κ' ἡ
ἀδερφή τῆς σπρώχνοντας δεξιὰ καὶ ζερβά ὅσοι ὅσοι βρι-
σκανε μπροστὰ τοῦς, φουᾶντας σὺν λάμιες καὶ φαρμάκι
φτύνοντας σὺν ὀχιές, πεταχτήκανε μονομιάς ὄξω κ' ἔρχο
βάνανε στὴν Ἁγία Πελαγία νὰ σωρομαθήσουνε τριχὰ
τριχὰ τὸ δεσπότη, μόλις πῆσῃ στὰ νύχια τοῦς. Βγήκανε
μαζὶ τοῦς καὶ κἀτι γρη῏ς γειτόνισσες, πού κἀναν μ' ἀπο-
ρία τὸ σταυρὸ τοῦς καὶ τὸ φουᾶσαν καὶ δὲν ἐκρύωναι—
Μπᾶ, μπᾶ! Χριστὸς τὸς Παναγιᾶ! Πάει, ψεύτισε ὁ κόσμος,
ψεύτισε! Καλὸ ἔτσι καταβάζοντα ἀπ' τὸ στασίδι, μπρὸς
στὸν κόσμο, ἕνα νοικοκυρῆ, ἕνα γραμματιζούμενο ἄθρω-
πο, πρὶν καλὰ καλὰ τελειώσῃ τὸ λόγο; Πᾶν αὐτὰ τὰ
πράματα; Ἄμ πού καταλάβαινε ὁ δεσπότης, ἕνα ξύλο
ἀπελέκτο, τὰ λόγια τοῦ τούρ Ἀντώνη, πούνε βαθεῖα
Ἑλληνικά, σὺν τοῦ Χρυσόστομου!

Ο ῥήτορας, σὺν βγῆκ' ἀπ' τὴν ἐκκλησιὰ, κἀθησε

χαρβαλωμένος στὴν πεζούλα, γιὰ τὴν τρέμαν ὅπ' τὴ σύγ-
χυση καὶ τοῦ λιγύζαν τὰ γόνατα. Ἡ γυναῖκα του ἄρχισε
νὰ τοῦ τρίβῃ τὰ χέρια, φωνάζοντας πὼς αὐτὴ θὰ βολέψῃ
τὸ δεσπότη κὶ ἔγνοια τοῦ! Ἄς μὴ σκελετίζεται καὶ θάρ-
θη κὶ ἡ σειρά τοῦ! Ἡ ἀδερφή τῆς ἡ Λούλα ἔκουμπωσε
τὸ γέλεκο τοῦ Ἀντώνη καὶ τὸ παντελόνι του, γιὰ ν' ἀνα-
σάνῃ, ὡς πού μιά γριά δὲν βάσταζε νὰ μὴν στραβομου-
τσουιάσῃ, λέγοντας πὼς δὲν εἶναι φρόνιμο νὰ μὴν ἀνοι-
χτῆ ἡ πόρτα τοῦ κλουβιοῦ τοῦ! Ἡ κερά Γιάννα, ἡ
κουμπάρα τῆς, ἔτρεψε στὸ γειτονικὸ μπακάλιο, νὰ τοῦ
φέρῃ λίγο ρούμι, κὶ ἡ Νικολοῦ, ἡ γειτόνισσα τοῦχωσε στὴ
μύτη μιά πρέζα ταμπάκο, νὰ φτερνισθῆ ὁ ἄνθρωπος καὶ
νάρθῃ στὰ συγκαλά τοῦ! Βλέπεις πολὺ βαρετὰ τῆπρη!
Στὸ τέλος ἀνίστανε βαθεῖα, ὁ καψερὸς, ἀναστένανε ἀπ' τὴν
καρδιά του κὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ, σὺν μωρὸ παιδί, ἔκουμ-
πώντας σ' τὰ χέρια τὸ κεφάλι—Σ' αὐτόνα, ἔλεγε, νὰ γενῆ
τέτοιο ρεζυλιῖ, ἂν ἦσθε χριστιανοὶ, σ' αὐτόν, πού κἀνε-
νας δὲ βρέθηκε νὰ τοῦ πατήσῃ τὴν κἀπα! Τί τοῦκανε,
μωρέ, τοῦ τραγογένη καὶ τὸν πολεμάει; τότες ζήλεψε, ὁ
ξυλοσχίστης, π' οὔτε γρὺ δὲν μπορεῖ νὰ βγάλῃ ἀπ' τὸ
ῥημάδι τοῦ; Ἄς κάσῃ στὰ αὐγά του κὶ ἄς μὴν τὸν πο-
λυζαλίξῃ, γιὰ τὴν βάνει τὸ καπελλάκι του καὶ τρέχει στὸν
ὕπουργό, νὰ τὰ κάνει πέρα πέρα θάλασσα!—Ἄς κοιτάξῃ
τὴν τύφλα του, φώναζε κ' ἡ Ἀντωνάνα, κὶ ἄς μὴ γυ-
ρεύῃ νὰ τὰ βάνῃ μ' ἄλλους, πού φαντίζανε σὲ πῶς μεγά-
λα πρόσωπ' ἀπ' τὴ μεῶρη τοῦ! Ὁ ἄντρας τῆς. σὺν ζῆτανε

σὺμβουλος δημοτικὸς, καὶ στὸ παλάτι ἔκανε τὴ φιγούρα
του καὶ τὸ σταυρὸ τοῦ Σωτήρα ἐπῆρε, με τὴν ἀξία τοῦ!
Ἄς ἀνοίξῃ τὰ στραβά του νὰ τὸν δῆ, σ' τὰ στήθια του
κρεμασμένοι Ὁ φωνῆρες τῆς λίγο λίγο μαζέψανε κὶ ἄλ-
λες γυναικούλες, μάζεψαν παιδιά, μπήκανε σ' τὴ μέση
καὶ κἀτι γέροι, πού καλὰ καλὰ δὲν εἴχανε καταλάβει τί
συνέβηκε, κὶ ἔτσι, γιὰ ἱκανοποίηση τοῦ ῥήτορα, ἔγινε
γύρω του σωστὴ διαδήλωσις, ἔτοιμη νὰ γιουχαλίσῃ τὸν δε-
σπότη ἂν ἐκείνη κὶ ὄλας τῆ στιγμῆ ἔδωγαν. Εὐτύχημα
εἶναι πὼς αὐτὴ τὴ φορὰ φάνηκε φρόνιμος ὁ κύρ Ἀντώνης,
γιὰ τὸ προτίμησε νὰ πάῃ με παράτα στὸ σπίτι του, παρὰ
νὰ περιμένῃ τὸ δεσπότη ἔξω, χωρὶς νᾶνε βέβαιος ἂν ἔδ-
ωγανε κερδισμένος. Ἐπειτα δὲ δὲν ἔρχοντο πὼς βρισκό-
τανε καὶ στὸν τόπο τοῦς ἀστυνομικᾶ...

Μπροστὰ ὁ ῥήτορας, φουσκωτὸς καὶ λυγιστὸς, με τὴ
γυναῖκα του, πῆσῃ ἡ Λούλα με τὴς γειτόνισσες καὶ τῶν
παιδιῶν τὸ λεφοῦσι, γέμισαν τὸ δρόμο γυρίζοντας σ' τὸ
σπίτι τοῦς, διωγμένοι ἀπ' τὴν ἐκκλησιὰ μὰ ὄχι καὶ νικη-
μένοι, με τὴν ἀλήθεια! Στὴν πόρτα τοῦς στεκότανε ὁ
μοναχομῆς, ἔτοιμος γιὰ περίπατο, με τὰ Κυργιακάτικα
ξουχὰ του, με τὸ μπαστουνάκι του, ἀφέντης με τὰ ὄλα
του. Σὺν τὸν εἶδε ἡ μάνα του, ἔτσι ἀπὸ πρὶν γιὰ καυγᾶ
ἔτοιμασμένη, σκύλισε ἀπ' τὸ καλὸ τῆς—Μπρέ, τοῦ λέει,
κακῆς ὥρας γέννημα, συγκαμμένος ἦσανε καὶ δὲν ἦρθες
στὸ λόγο τοῦ πατέρα σου; ἄχ μωρὸ Μπραῖμη! κάλλιο νὰ

ταξί αυτής και του κ. Ταβουλάρη. 'Αλλά και η άφαι-
ρετικότητα του άνδρος εν τη κοινή συνομιλία δεν έπαι-
σε να τον διακρίνει και κάποια ανάποδα στον αυτό
χαρακτηριστικόν».

Τις εικόνες αυτές οι μπογιατζήδες τις λένε πίσω-
κάπουλες.

ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΟΙ

Όσοι φωνάζουν για την πανηγυρική άθωωση των ει-
κοσιεπτά υπαξιωματικών. Τι κακό έκαναν οι παλιόκα-
ρδες που έπρεπε να καταδικαστούν; Τίποτα. Κάποιος
απ' αυτούς δάσκαλος από έναν κρεμαζή στον Παιονία.
Οι συνάδερφοί του θύμωσαν, κτεβήκαν στον Παιονία,
μπήκαν στον κρεμαζή, έδειραν τα γκαρσόνια, τζάκναν
όλα θάλασσα, κ' ύστερ' από λίγο κικιρί παράσανε από
το στρατοδικείο κι άθωώθηκαν.

Αυτό ήταν όλο. Μήπως δεν άθωώθηκαν κ' οι ά-
ξιωματικοί όταν πήγαν στην «'Ακρόπολη» και της
ρημάξανε γραφεία και τυπογραφεία; Μήπως δε θάθω-
ώθηκαν κ' οι στρατιώτες αχρὸ μεθάρια σάν κάνουν
τά ίδια;

Ζητάτε φύλλους, στήχερα, κλωτόχου. Σε μιὰ μη-
χανή ξεχρονολογημένη, όπως είναι το Ρωμαϊκό, καθό-
σαστε και πονοκεφάλιτε γιατί μιὰ βίδα λίγο λασκά-
ρισε.

ΦΩΝΑΖΟΥΝ

και για τί διαγωνισμό των υπολογιστών πώς έγινε
χαρακτηρικός, πώς έδωσαν και πήραν δηλ. και σ' αυτόν
τά περιήρημα βουλευτικά μπιλιετόκια κ' οι εθνοίς των
ίσχυρών. Σε δε βραβιώνονται να φωνάζουν! Και πότε
έγινε, παρακλωόμε, διαγωνισμός έδω και να μην ακού-
στούνε τα ίδια παράπανα; Μά και πότε οι φρόνιμοι
άνθρωποι πιστέψαν πώς οι διαγωνισμοί στο Ρωμαϊκό
γίνονται για να ταμείβονται οι ικανότεροι κι όχι
για να ρήχυνται στόχη στα μάτια και να γίνονται
τά ρουφετακία;

Δίκιος λοιπόν κι ο διαγωνισμός των υπολογιστών
και δικία όσα άδικα γίνονται κάθε μέρα στον τόπο μας.

ΦΤΗΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

Στο γραφείο του «Νουμά» και στα κιόσκια της 'Ομο-
νοίας και του 'Υπουργείου των Οικονομικών πουλιούνται,
τάκωλοθα βιβλία, ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τὸ ένα — κ' ένα φρ.
χρ. για τὸ 'Εξωτερικό:

Τὸ **ΨΥΧΑΡΗ**: «Τὸνειρο τοῦ Γιαννίρη» και τὸ «Τα-
ξίδι μου». —Τὸ **ΠΑΛΛΗ**: «'Ηλιος και Φεγγάρι». —
Τὸ **ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ**: «'Η Μαζώχτρα (δηγήμα) και ὁ Βουρ-
κόλακας (δράμα)». —Τὸ **ΦΩΤΙΑΔΗ**: «Τὸ γλωσσικό ζήτημα
και ἡ εκπαιδευτική μας ἀναγέννησις». —Τὸ **ΦΙΑΝΤΑ**
«Γραμματική τῆς Ρωμαϊκής γλώσσας» και «'Από τοὺς
θρόλους τῶν αἰώνων» (ποιήματα).

Οἱ αγοραστές τῶν ἐπαρχιῶν πληρώνουν 30 λεπτά τα-
χυδρομικά για κάθε βιβλίο.

Οἱ αγοραστές τοῦ ἐξωτερικοῦ δὲν πληρώνουν ταχυδρο-
μικά

μην έσωνα να σ' έκανα, τέτοιο άχαίρευτο, κακορίζικο
πρᾶμ, που θεοῦ πρόσωπο δε θα δῆ! —Βρε μάνα, πώς τα
πήγατε με τὸ λόγο; Σάν άγριεμένοι μούρβατε όλο σας!
—Κακή ψυχρή σου, ζωντόβολο! —Τοῦρθε τοῦ δεσπότη άμ-
ποληξία; μπᾶς κι' έπεσε ὁ θόλος τῆς ἐκκλησιᾶς να σᾶς
πλακώσῃ; μπᾶς... ὦ βρε μάνα! μη χειρότερα!.. Τὸ στι-
βάλε τῆς 'Αντώνιας πετάχθηκε ἡρωικά, ὅσο να πῆς
κρεμμύδι και ὄπλο ροβερό σ' τὰ χέρια τῆς βρόντισε στο
κεύκαλο τοῦ γιοῦ τῆς, μ' ένα φοβερότερο ἀνάθεμα!
'Ο κύρ 'Αντώνης φρενιασμένος ἔτρε βοήθεια τῆς με τῆ
χοντροῦ του μαγκάρ κ' έτσι, μέσα σ' τὰ γιουχαΐσματα
τῶν παιδιῶν και τὰ γέλοια, ὁ ἄχτρος τῶκοψε λάσπη, ὄρκο
κάνοντας φριχτὸ πὼς θα θυμηθῶνε κείνη τὴν ἡμέρα και
θα κλάψουνε. 'Η Λούλα, ἡ κακομοίρα, που τὸ καινούριο
αὐτὸ ρεζιλίκι μεσ' στο δρόμο δὲν τὸ περιμενε, χιλια
χρώμα! ἄλλαξε ἀπ' τὴν ντροπῆ τῆς και με τὸ στανιὸ τοὺς
έμπασε στο σπίτι, για να πάψῃ πιά τοῦ κόσμου τ' ἀνα-
στάτωμα. 'Ο κύρ 'Αντώνης σάν ξεπόστισε ἀπ' τῆ φουρ-
τούνα, ἔπια ἀνόρεχτα τὸν καφέ του κι ἀμέσως ἔκατσε
στο γραφείο του, λέγοντας πὼς με μιὰ πανταγούσα στὴν
ἐσομεριδα θα κάνῃ τὸ δεσπότη να χάσῃ τὰ πασχίλια του.
'Ολοι βουβαθήκανε στο σπίτι, μὴν τὸν ταρᾶζουνε σε
τέτοια σοβαρῆ εργασία, ἡ γυναίκα του μάλιστα παρακά-
λεσε τὸ γύφτο τὸ γείτονα να παρατήσῃ μιὰ στιγμαούλα τὸ
σφυρί του. Κόλλες χαρτιά σκιστήκανε και πολλές φορές
ἀνοιγοκλειστήκε τὸ λεξικό κ' ἡ γραμματική τοῦ γιοῦ

ΨΥΧΑΡΗ

ΖΩΗ ΚΙ ΑΓΑΠΗ ΣΤΗ ΜΟΝΑΞΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΝΟΣ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΥ ΡΟΜΠΙΝΣΩΝΑ

'Η Μυριέλλα είχε τώρα κι ανάγκη να μάθῃ ἀπο τὸ
Γιάννη κάμποσα. 'Ο μπαμπᾶς τῆς στο καράβι ἔλεγε
πὼς εἶταν ἀκατοίκητο ἐκεῖνο τὸ Νησί, και να σου πῶ
ἔβλεπε ἄθρωπο. Εἶχε τάχα κι ἄλλους ἄγριους σάν κι
ἀφτόνα; 'Επρεπε τάχα κι ἀπὸ ἄλλους να προσυλαχτῆ;
Θέλησε να τοῦ ρωτήσῃ, γιατί συλλογιούντανε και τῆ
νύχτα τοῦ σίμωνε. Πὼς να τοῦ δώσῃ να καταλάβῃ;
Τὸν τήραξε στα μάτια και σάν κόρη ἔξυπνη και ξέ-
θαρή που εἶτανε, τοῦ ἔδειξε πὼς εἶχε να τοῦ μιλήσῃ.
'Απλωσε τὸ χέρι πρὸς τὸ Νησί, τὸν σημάδεψε τὸν
ἴδιο με τὸ δάχτυλό τῆς, σὲ νᾶλεγε, εἶναι μαθῆς ἢ δὲν
εἶναι κ' ἔτσι τέτοιοι στα βουνα. Μά ὁ Γιάννης τὸ
πῆρε ἄλλως. Τὸ πρῶι, ὄντας τὴν ἔβριζε στον ἄμμο μι-
σοζώντανε, λυπήθηκε περισσότερο παρὰ που ντραπήκε,
και μετανοιῶνε μόνο και μόνο που δὲν τῆς φέρθηκε πιὸ
γλυκά, να τοῦ γελάσῃ κ' ἡ κόρη, γιατί θαῖρούσε πὼς
ἔφτανε να τῆ χαδέψῃ σάν τὴν κατσοκα του κι ἀφτῆ
νάλλαξῃ ὄψη. Να ὅμως ποῖ ἴσα ἴσα εἰκωνούνταν ἡ
κόρη, τὸν κοιτάζε, προσπαθε και να τοῦ μιλήσῃ.
Ποῖς ξέρει; Μπορε νᾶθελε κιόλας νάρθῃ μαζί του, και
τοῦδειχνε τὸ Νησί. 'Ο καημένος τῶκαμε για καλό. Ζύ-
γωσε πιὸ κοντὰ στὴν κόρη, να τὴν πάρῃ στὴν ἀγκα-
λιά του, να τὴν πᾶξ ἐκεῖ κάτω στα κατατόπια τὰ
δικὰ του, γιατί που να πᾶξ μοναχῆ τῆς, με τὰ τρυ-
φερά τῆς τὰ ποδαράκια; Μόλις ὅμως τὴν ἄγγιξε, με
τὴν ἰδέα τὼς τώρα τὸν ἤθελε, ἀκόμη πιὸ ξεφρενιασμένα
τοῦ ἀνάψε ὁ πόθος τὸ αἶμα και τοῦ πύρωσε τὰ μάτια.

'Απελπίστηκε ἡ Μυριέλλα. Καταλαθε πὼς ζωῆ πιά
δὲν εἶταν ἡ ζωῆ τῆς στο βάρβαρο τὸ Νησί, κι ἀγα-
νάχτησε δεινὰ με τὸ ζω ἄγριο, που δὲν ἔνοιωθε, που
δὲν μποροῦσε να νοιώσῃ. Θᾶ ξανάρχιζε λοιπόν παλε και
παλε τὰ ἴδια; Κάλλια ἡ Μυριέλλα να πνιγῆ, να γλυ-
τώσῃ, να χαθῆ κι ἀφτῆ τώρα με τοὺς δικούς τῆς.

Δυνατὰ ξεσπάστηκε ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά του, τὸν
κοίταζε στα μάτια με καταφρόνιο ἀλάλητο, και βού-

Κοίταξε τὰ φύλλα 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102,
103, 104, 105, και 106.

τιζε, να τελειώσῃ. 'Αφτὸ δὲν τὸ πρόσμενε ὁ Γιάννης.
Με βία τὴν ἄρπαξε ἀπὸ τὸ μπράτσο, τὴν ψάρεψε ἀπὸ
τὸ βᾶθο, τὴν ἔφερε στο πρόσωπο τοῦ νεροῦ, τῆς ἔδειξε
τὴν ἀμμουδιά, να βγῆ, να καθῆσῃ, και πὼς ἀφτὸς θα
φύγῃ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος. Και ταχὰ ταχὰ, ἔγινε ἀφαν-
τος πίσω ἀπὸ τὰ βράχια, δίπλα τῆς ἀμμουδιᾶς.

'Επρεσε ὁ Γιάννης συλλογισμένος σε μιὰν πετρα.
Χίλιοι λογισμοί τοῦ παραδέρνανε τὸ μυαλό. Εἶτανε τὰ-
πομεσημέρα και για λίγες ὄρες κίωμα θα πλάκωνε ἡ
νύχτα. Φαίνονταν ἡ θάλασσα περὰ περὰ ξεθολοσμένη
ἀπὸ τὸν ἥλιο, που κατέβαινε πρὸς τὴ Δύση. 'Αναγῶλ-
λαζαν ὡς και τὰ βράχια τὰ ξερὰ με τῆς ἀχτιδιῆς του,
τόσο γλυκὰ τὰ χαδέθε και τὰποναόκωνε με τὸ φῶς
του. Λοιπόν, ἀπὸ ἐκεῖ κάτω, ἀπὸ μακριά, ἔτρε ἡ κόρη
στα ξεροβράχια, και τώρα να που ἔτρε για να πω-
θάνῃ! Και τῶφταιγε ὁ Γιάννης που τῆ σκότωνε. Μά
δε γίνονταν ἀφτό! 'Εβρισε σύντροφο στο Νησί του
τὸ καταραμένο, πιὸ καλό σύντροφο πιὸ ὅμως παρὰ
που τὸ φαντάστηκε ποτὲ του, και θα χάσῃ τὸ σύντροφό
του; 'Οχι, ὄχι! Με κάθε τρόπο, να τὴν κρατῆξῃ, να
φροντισῇ γι' ἀφτῆνε μὴν τύχῃ και τῆς ξεκαπεράσῃ
τέτοια ἰδέα, ἰδέα θανάτου, ἀπὸ τὸ νοῦ. Εἶταν ὁ θεσα-
βρός του, ὁ γλυτωμός του ἴσως, γιατί ἀρχιζε να νοιώθῃ
σὲ νᾶλλαζε μόνο και μόνο που τὴν εἶδε τὴν κόρη στα-
κρογιαλι. Μά μεπερόθουνταν οἱ στοχαμοί του κ' ἔ-
σκυθε τὸ κεφάλι. Με τὴν περήφανη ματιά τῆς, με τὸ
χαμόγελό τῆς τὰπαλό, με τῆ θεληση, με τὴ δύναμη
τῆς, με τῆ φωνὴ τὴν ἀθρόπινε, τοῦ φαίνονταν ἡ κόρη
σάν κάτι ξεχωριστό, και τὴν καρδιά του λίγο λίγο
γέμιζε τὸ σέβας που ἀνεβαίνει ἀπὸ κατώτερο πλάσμα
σε ἀνώτερο και σε κάνει σὲ δούλο του.

Μά τί δούλος, ἀφροῦ δὲν ἀξιώθηκε οὔτε να τὴν πε-
ριποιηθῆ καθὼς περιποιότανε τὰ ζᾶ του; Κι ὁρίστε τί
ἔβλεπε. Στὸ βοριά, στο κύρο, σε μιὰν ἀμμουδοῦλα ὀλό-
γυμνη, δίχως ρούχα, δίχως φαγι, δίχως τίποτις, θά-
πόμνησκε ἡ κόρη τῆ νύχτα κ' ἴσως τῆς ἀκόλουθες νυχ-
τιές, μιὰ και δὲν τὸν ἄφρινε να τὴν πάρῃ μαζί του,
να τῆ νοιάζεται. 'Οχι, τέτοιο πρᾶμα ἔπρεπε να τὸ

του, ὅσο να γραφῆ τὸ περίφημο αὐτὸ γράμμα, που πάρα
κάτω βλέπετε, τὸ γεμάτο φωτιά και λαύρα:

Κύριε συντάκτα!

Ἐγώφωσα φωνῆν ἐν μέσῳ δεκάτῳ ἐνάτῳ αἰώνι. Με-
σουρανούσης τῆς λειτουργίας, ἀσεβῶς τῆς μάρτυρος 'Αγίας
Παλαγίας, ὁ κακῶ τύχῃ ποιμνιοκράτωρ ἡμῶν Κύριος Σω-
φρόνιος, ἐπιλαθὼν τῶν δεσποτικῶν αὐτοῦ γενειῶν, κατε-
κρατήσατο ἡμᾶς τὸν λόγον και ὁ κόσμος ὀλος φρίττων διὰ
τῆς βίας ἐκ τοῦ ψαλτικοῦ στασιδίου κατεκρημνίσθημεν.
Βρυχᾶται πᾶσα πατοιωτική καρδιά και ὀλοφύρετῃ, οὐαί!
οὐαί! οὐαί! 'Ἰνα τί μωραίνει Κύριος, ὄν βούλεται ἀπῶ-
λέσαι; Και ἴνα τί τὸ ἄλας μωρανήσεται, ὄ τι νι ἀλισθήσε-
ται; Θᾶ ἐπανάθωμεν δριμύτερον!

Μετὰ σεβασμοῦ και ὑπολήψεως
'Αντώνιος Κουτρούλης

Πρῶην γραμματοδιδάσκας, τῶς σύμβουλος
δημοτικός και νῦν ἱπότης τοῦ Σωτήρος.

'Υστερα τὸ δίπλωσε, τῶχλισε σ' ένα φάκελλο κ' ἔ-
γραψε ἀπ' ὄξω, με μεγάλα γράμματα, «πρὸς τὴν ἐρημε-
ριδα 'Ο 'Εθνοφύλαξ, κατεπεῖγον. 'Ενταῦθα.» —Νὰ σὲ χρωῶ
ἐγώ, ἀντρούλη μου, τοῦπε τότε ἡ 'Αντώνια, δειλὰ δειλὰ
σιμώνοντας, να σὲ χαρῶ, μάτια μου! δὲν θὰ μᾶς διαδάσῃ,
μαθῆς, τὸ γράμμα να ἰδοῦμε κι' ἐμεῖς τί τοῦ φέλλει; —
Αἱ, καημένη γυναίκα! —ἀποκρίθηκε αὐτός, βάνοντας τῆ
σφραγίδα του, μ' ένα περήφανο ἀέρα—ἔδω δέσποτάδες,

βλέπεις, και δὲν καταλαβαίνουνε τῆ γλώσσά μου και θα
τὴν καταλάβετε σεις, ἄπραγες κι ἀγράμματες γυναῖκες;
'Εχω δᾶ μέσα κᾶτι ψηλὰ 'Ελληνικά που θα τὸν πᾶσῃ
τούρτουρας να τὰ διαδάσῃ, ὁ τρισκατάρατος ὁ δέσποτας, ὁ
ξηναδελόνης! 'Ενοιια σου και θα με δῆ τί κᾶπνὸ φου-
μάρω!

'Η καλόψυχη ἡ γυναίκα του δὲν ἐθύμωσε γιατί δὲν
τὴν ἔκρινε γερῆ να καταλάβῃ τις ἄλληλικούρες τοῦ. Βέ-
βαια πὼς τὸ χαρτί τ' ἀντρός τῆς ἔ' ἀστράψῃ και θὰ βρον-
τήσῃ! τοῦ φίλησε με περηφάνεια... τῆ φαλάκρα του, π'
ὄλο σοφίες, θαρρεῖς, κατέδαζε κι' ἔτοιμασε με κέρφι τὸ
τραπέζι να φᾶνε. Σάν ἔτανε γραφτὸ τους να ποτιστοῦν
ἀπ' τὸ πρῶι φαμακία. φρόντισε να βρῆ ἀλάθητ' ἀντιφάρ-
μακο, κρασάκι ρετινάτο, σάν κεχλιμπᾶρι, και μεζέδες
ὀρεχτικὸς, που πεντοβολούσανε και παθαμένο μποροῦσαν
ν' ἀναστήσουν. Τύφλες νᾶχῃ ὁ δεσπότης! Κάτσανε στο
τραπέζι πρόσχαροι, με ὄρεξη διαολεμένη, και ἡ ξανθῆ
κείνη ρετινά ἀρχισε να τὰ χρειάζεται, δταν ἡ γειτόνισσα
ἡ Μαργαρώ μπῆκε πεταχτῆ πεταχτῆ, μ' ένα κοροῖδευ-
τικό χαμογέλιο στα χείλια. 'Ο κύρ 'Αντώνης κατέδασε
ἀμέσως τὰ μάτια του, ὅπως πάντα συνείθιζε, ἄμα στο
φαί τοῦ χαλοῦσε κανεῖς τὴν ἡσυχία. 'Η 'Αντώνια πιὸ
πολιτικὰ ἀπ' τὸν ἄντρα τῆς, εἶπε, για τὰ μάτια, ένα
ψυχρὸ ψυχρὸ—κ α λ ὼ ς τ η ν σ ι κ ὀ π ι α σ ε ν ἄ φ ἄ μ ε
—τρέμοντας ἀπὸ μέσα τῆς μὴν τύχῃ και στοργιλονάτση!
(Στᾶλλο φύλλο τελειώνει)

μποδισή. Έπρεπε κάτι να βρεθῆ, να μὴν κιντυνέψῃ τὸ κορίτσι. Ὁ Γιάννης σηκώθηκε καὶ περπατᾶ ἀπάνω στὶς πέτρες τοῦ τίς γνωστῆς, τηρώντας τὰ κρογιαλί, μὴ λάχῃ καὶ τὸν δὴ ἄξαφνα ἐκείνη, καὶ φοβήθῃ. Ἐκεῖ ποῦ πήγαινε, ξανοίγει ἕνα πρᾶμα ποῦ χρόνια καὶ χρόνια τώρα τὰ μάτια του δὲν τὸ εἶχανε χερῆ. Θαρρῶ πῶς μόνο ποῦ τὸ γνώρισε τέτοιο πρᾶμα, καὶ τοῦ ξαναμπήκε στὰ σπλάχνα ὁ φεβγάτος τοῦ ὁ ἀθροπισμός, ἴσως δυνατώτερα παρὰ τὴν ὥρα ποῦ πρωτοφάνηκε μπροστὰ τοῦ ἡ κόρη.

Σπασμένη, συντριμμένη, μπλεγμένη σ' ἕνα βράχο, ἡ πρῶμὴ τοῦ βαγισμένου καρραβιῦ στεκότανε καὶ δὲ σάλεθε. Τὴν ἐγλυφαν τώρα τὰ κύματα γλυκά, λὲς καὶ νὰ τὴν παρηγορήσουνε γιὰ τὸ κακὸ τὸ μεγάλο. Πετᾶχτικε ὁ Γιάννης, φίλησε τὰ ξύλα τὰ χαλασμένα, γύρισε, κοίταξε, μπόρεσε καὶ πάτησε μέσα. Μίσσα στὸ καρράβι! Ἄχ! δὲν εἶταν ἀφτὰ μονάχα πλεούμενα κατάρτια καὶ σκοινιά, σὰν καὶ κείνα ποῦ μιὰ μέρα ἡ γιομοθαλασσὰ τοῦ εἶχε σπρώξει ὡς τὰ κρογιαλί στὴ Σάντα Κλάρα. Καρράβι μισό, μὰ καρράβι. Γερμένο τὸ δύστυχο στὸ πλεθρό, ἡσυχο, ἡσυχο, σὰ νὰ πρόσμενε νὰ φιλέψῃ κανένα τοῦ νάρτη, νὰ φιλέψῃ τὸ Γιάννη!

Ἐυνοῦσε τώρα ὁ νάρτης στὰ σωθικά του, ἔυνοῦσε κι ὁ ἀθροπος εἶπε μὲ τὴν τρόπο νὰ γλυτώσῃ τὰ ναβάκια κ' εἶχε ἀπειρα στὴν πρῶμην. Συλλογίστικε τότες τὴν κόρη, ποῦ ἴσως καὶ νὰ τὴν εἶχε μιὰ στιγμὴ ξεχασῆ στὴ χερὰ του. Ἄρπαξε γλήγορα ὅ,τι πρόφταξε, προτοῦ βραδυάσῃ, πήρε ξύλα, πήρε μπισκόττα, πήρε καὶ τὰ χίνα μισοδρεμένα παπλωμάτα καὶ τὰ πῆσε στὸν ἄμμο. Ἐπειτα, γιὰ νὰ μὴν τρομάξῃ τὴν κοπέλλα, μάνι μάνι γύρισε ἀπὸ τὴν ἄκρη τοῦ βράχου ποῦ εἶταν ἡ ἀμμουδιά, τῆς τάρριχνε γλήγορα ἕνα ἕνα, καὶ ξαναφεβγε τρεχάτος, ὡς ποῦ νὰ τῆς τὰ φέρῃ ὅλα.

Ἡ Μυριέλλα ἀπὸ καιρὸ εἶχε βγῆ ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ πρόσμενε τί θὰ γίνῃ. Σὰν εἶδε, σὰ γνώρισε τὰ πρᾶματα τοῦ καρραβιῦ, τὴν πήρανε τὰ κλάματα. Σωριάστικε κατὰ γῆς κ' ἔρρεχν τὰ δάκρυα τῆς κόρης ἀπὸ τὰ μάτια τῆς τὰ γλανά. Σὰν ξαναῆθε ὁ Γιάννης τὴν ὑστερὴν φορὰ, τὴ βρήκε τυλιγμένη σὲ μιὰ κουβέρτα. Ἰσως εἶταν ἡ δική της. Τότες, προτοῦ φύγῃ, σάθηκε στὴν ἄκρη δειλὰ, χωρὶς νὰ προχωρήσῃ, καὶ τὴν ἄκουσε νὰ κλαίῃ.

Εἶταν ἡ ὥρα θλιβερή. Ὁ ἥλιος πήγαινε νὰ βασιλέψῃ. Ροδόλαμπε ἀκόμα ἡ θάλασσα πέρα στάνοιχτὰ, μὰ ξεπλωνόταν ἀπάνω τῆς τὸ σκοταδι ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Νησιού, κ' ἡ ἀμμουδοῦλα τῆς Μυριέλλας βυθίζοτανε στὸν ἴσκιο λυπητερά. Τὸν εἶδε ποῦ τὴν κοίταζε, ἡ Μυριέλλα. Σηκώσε τὸ χέρι καὶ μὲ τὸ δάχτυλό της τοῦ εἶδει πῶς ἔπρεπε νὰ τραβήχῃ. Πρῶσταξε τὸ χέρι, καὶ μὲ τὸ κεφάλι του σκυμμένο, στῆς νύχτας τὸν ἐρχομό, μὲ τὴν καρδιά του γιομάτη τώρα συμπονιὰ καὶ σέβας, τραβιούνταν ὁ ἄντρας ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς κόρης.

Ὅλη τὴ νύχτα κρυμμένος ἔμεινε ὁ Γιάννης ἀπάνω στὰ βράχια καὶ μάτι δὲν ἔκλεισε, μπάς καὶ πάθῃ τίποτις ἡ Μυριέλλα. Στὴν ἀπέραντη σιγασιά, λὲς καὶ πᾶσιζε νὰκούσῃ τὴν ἀνάσα της. Τὸ πρῶτὸ δὲ βάσταξε. Κατέθηκε πάλε καὶ σάθηκε μακριὰ μακριὰ της. Σὰν καταβροντησμένο τὸ κακόμοιρο τὸ κορίτσι ἀπὸ τόσα καὶ τόσα, ποῦ εἶχε πάθει τὴν ἴδια μέρα καὶ τὴ προφεισιν ἀκόμα μὲ τὴν τρικυμιά, κοιμήθηκε δίχως νὰ ξυπνήσῃ. Τέτοια εἶναι στὸν ἀθροπος ἡ ἀγάπη τῆς ζωῆς, ποῦ τὰ γλυκὰ τὰ μάτια τῆς Μυριέλλας, ὅταν τᾶνοιξε κ' εἶδε τὴν ἀθῆ, χαμογελάσανε, σὰ νὰ λέγανε μιὰν καλημέρα τῆς Δημιουργίας. Ἄντᾶμωσε καὶ τὸ Γιάννη ἡ ματιὰ της καὶ χαμογέλασε ἀκόμη. Σηκώθηκε ὁμοῦ σοβαρὰ κι ἀποφασισμένα εἶτανε πάντα στὴν κουβέρτα της κουκουλωμένη μᾶζωξε κάτω ἄλλη μιὰ καὶ τοῦ τὴν ἔριξε. Χωρὶς νὰ ξερῇ καλὰ καλὰ τί ἔκανε καὶ τί τοῦ ἤθελε, τυλίχτικε καὶ πρόσμενε.

Ἄρχισε πάλε ἡ κόρη νὰ τοῦ λαλή. Γύρισε καὶ καλὰ νὰ μάθῃ ποῖος εἶτανε. Τοῦ μιλοῦσε ὁμοῦ πάντα ἡ Μυριέλλα τὰ ντόπια τὰ βενετσιάνικα. Καὶ νὰ μιλοῦσε ὁ Γιάννης, δὲ θὰ γρίκαε, τόσο βαθιὰ εἶχε ἀποξεχασῆ κάθε λαλιά ἀθρώπινη. Μὰ δὲν περιγράφεται ἡ δύναμη ποῦ ἀπὸ τὰ ψὲς δούλεψαν τὰ μυαλά του. Προσπαθοῦσε μὲ κάθε τρόπο νὰ θυμῆ τὴν ἀθρώπινη τὴ γλώσσα. Δηγοῦνται ἕνα πολὺ παράξενο περιστατικὸ, ποῦ τὸ πάθαινε κι ὁ Γιάννης τώρα στὸ Νησί του, ἀπαρᾶλλοχτα τὸ ἴδιο. Ἐνας νάρτης, ὁ Ναρσίς Πελλιέ, ἀπὸ ἀθήσε δέκα ἐφτὰ χρόνια μὲ τοὺς ἀγριους, εἶχε ἀλημονῆσει ὀλότελα τὴ μητρικὴ λαλιά του. Ὅταν ἦρθε κατόπι καὶ τὴν ἦθε συντοπίτης του, ὁ νάρτης ἔθαξε τὰ δυνατὰ του νὰ καταλάβῃ τί τοῦ ἔλεγε. Φανερό μάλιστα καταντοῦσε πῶς ζαλιζόνταν καὶ πῶς ὑπόφερνε πολὺ. Ἄνοιγε τὸ στόμα καὶ λέξη δὲν ἔβγαине. Βάσταξε εἴκοσι τέσσερις ἔρες τὸ βάσανο καὶ τοῦ κάκου. Στουχάστηκε τότες ὁ συντοπίτης του, νὰ τοῦ δώσῃ πέννα καὶ χαρτί. Τάρπαξε ὁ νάρτης κι ἄρχισε νὰ γράφῃ, νὰ γράφῃ νὰ χαρτῆ καὶ ἀδιαβάστα σημάδια, καὶ γραμμῆς καὶ καὶ στρυγγύλες. Ἐπειτα μόρφωσε πῶς καθάρια τὰ ψηφία, ἔκαμε γράμμα στοὺς γονιούς του, κ' εἶται λίγο λίγο μπόρεσε νὰ μιλήσῃ.

Ὁ Γιάννης ὁ δύστυχος χαρτί καὶ πέννα δὲν εἶχε. Μὰ τσίπανε τάρτια του μὲ κόπο, μὲ ἀντάρα, καὶ νὰ νοιώσῃ κι ἀφτός, καὶ νὰ ξεστομίσῃ σὰν τὸ δεμένο τὸ πουλι ποῦ θέλει νὰ πετάξῃ, καὶ δὲ δύναται. Ἄξαφνα λὲς καὶ τοῦ κατέθηκε μιὰ ἰδέα. Ρίχτικε χάμου βιαστικά. Ἐπίσπε νὰ σημαδέσῃ, νὰ σουγγρανίξῃ τὸν ἄμμο μὲ τὰ χέρια, μὲ τὰ νύχια, νὰ πολεμᾷ καὶ νὰ παθαίνεται. Εἶτανε βυθισμένος στὴ δουλειὰ του, κ' ἔμοιαζε σὰ νὰθοσκε ὁ νοῦς του σὲ λιθαδία σκοτεινὰ, ποῦ γύριβε καὶ νὰ βρῆ, νὰ τοῦ φέξῃ. Ἐπειτα, πήρε δυνατὰ τὴν ἀνακνοή του, τὸ χέρι του στὸν ἄμμο ἀγάλια ἀγάλια χάρταξε μὲ τεντωσιὰ μεγάλῃ κάποια σημάδια καὶ σήκωσε τὸ κεφάλι. Ἐσκυψε ἡ Μυριέλλα καὶ διάβασε!

ΓΙΑΝΝΗΣ

Εἶτανε τὸνομα του, ποῦ στὸν ἐρχομό του τὸ εἶχε, μιὰ μέρα, σκαλιζὶ μὲ τὸ μαχαίρι σ' ἕνα δέντρο τῆς Σάντα Κλάρας. Ἄφτὸ πρωτοθυμήθηκε. Δὲν τοῦ ἀπόμνησκε φαίνεται ἀρκετὴ δύναμη νὰ τὰποσώσῃ, νὰ βάλῃ καὶ τὸ ἐπίθετο ΠΕΤΡΟΓΙΑΝΝΗΣ, καθὼς τότε στὴ Σάντα Κλάρα.

Χαρὰ παράξενη, ἀπάντηχη χερὰ περεχύθηκε στὸ πρόσωπο τῆς κόρης. Ἦξερε πιά τί γλώσσα νὰ τοῦ μιλήσῃ. Ἄρχισε ὁμοῦ μέρες καὶ μέρες ὁ Γιάννης, ὡς ποῦ νὰ τὴν ξαναμάθῃ. Στὴν ἀρχή, τοῦ βγαίναν ἀπὸ τὸ λάρυγγα ἕνα εἶδος ἀξεδιὰλυτα ξεφωνητὰ ὑστερις μόρφωνε χωριστὰ τοὺς ἦχους καὶ τίς λέξεις. Δάσκαλός του σάθηκε ἡ Μυριέλλα, κ' εἶτανε περιεργο πρᾶμα κι ὠραῖο μαζί, ὁ γιός τοῦ Ὀμήρου νὰ ξαναμαθαίνῃ τὴ λαλιά του ἀπὸ τὴν κόρη τοῦ Ντάντε.

Μὲ τὰ μαθήματα ποῦ τοῦ ἔδινε, μὲ τὴν πομονή της, μὲ τὸ ὕφος της τὸ σοβαρό, μεγάλωνε τώρα στὴν καρδιά του τὸ σέβας ποῦ τῆς εἶχε. Τοῦ φαίνονταν ἀκόμα πῶς πολὺ σὰν ἀνώτερο πλάσμα ἡ Μυριέλλα. Ἐκεινῆς, ὁ Γιάννης τὸ ἐναντίο. Καθεμέρα, τῆς ἐρχότανε σὰν πλάσμα κατώτερό της. Πρῶτα τρώμαξε μὲ τοὺς τρόπους, μὲ τὴ δύναμή του. Κατόπι, ὅταν τῆς εἶπε τὰ ἱστορικὰ του ἕνα ἕνα—καὶ χρειάστηκε κάμποσος καιρός, νὰ μπόρῃ νὰ διηγηθῇ τὰ καθέκαστα—εἶδε ποῖος εἶτανε, βέβαια τὸν ἐλυπήθηκε, μὰ κατὰλαβε πῶς γιὰ νὰ τὸν κόνῃ ἀθροπος, ἢ νὰ τὸν ξανακόνῃ, ἔφρολο δὲν εἶτανε νὰ τὸ καταφέρῃ. Ὁ Γιάννης εἶχε γίνῃ σὰν τὸ παιδί. Γιὰ τοῦτο ποτὲ δὲν ἔπρεπε ἡ Μυριέλλα νὰ τοῦ δώσῃ θάρρος, παρὰ μακριὰ της νὰ τὸν βασταῆ πάντα, καὶ σὰν τύχαινε κιόλας, νὰ τὸν φοβερίζῃ. Κ' εἶται ἔμνησκε στὴν ἀμμουδοῦλα τὴ δική της, στὰ βράχια της ἀνά-

μεσα, γιὰτι καταφύγι της εἶχε τὴ θάλασσα, νὰ πέσῃ νὰ γλυτώσῃ ἀπ' ἀφτόνε, ἂν τὴν κωνήγούσε.

Δυὸ μῆνες τώρα τὴν πολεμοῦσε ὁ Γιάννης, νὰ τὴ φέρῃ καὶ καλὰ στὰ κατατόπια τὰ πλοῦσια καὶ τὰ βολεμένα. Δὲν τὸ κατώρθωσε νὰ τὴν καταπείσῃ. Νὰ ποῦμε πῶς ἡ Μυριέλλα δὲ χαιρότανε τὴ συντροφιά του, μόνη, παραιτημένη κι ὀρφανὴ σὰν ποῦ εἶτανε, νὰ ποῦμε πῶς δὲν τῆς ἀρεζε μάλιστα νὰ μιλῇ μαζὶ της ὁ Γιάννης καὶ νὰ τοῦ κρένῃ, δὲ θὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια. Ἐξέλεπε ὁμοῦ τὸ κορίτσι ἀπὸ κάμποσα, μικρὰ ἢ μεγάλα περιστατικὰ, πῶς δὲ σήμκνε ἀκόμα ἡ ὥρα νὰ τὴν ἀκλουθήσῃ. Ἐρχονταν ὁ Γιάννης κάθε μέρα, τὴ χαιροτοῦσε, πρᾶμα δὲν εἶτανε στὸ Νησί ποῦ νὰ μὴν τῆς τὸ φέρῃ, τὰ καλῆτερα τὰ φρούττα, τὸ πῶς φρέσκο τὸ νερό, τίς πῶς γουστούτικες καρραβίδες, τὰ λούλουδα τὰ πῶς σφανταχτερά, τὰ πῶς μυρωδάτα. Τὸ καρράβι πιά, μ' ὅσα εἶχε μέσα, λὲς καὶ τὸ κουβάλητε κλάκαρο στὴν ἀμμουδοῦλα, φαγιά, ρόυμι, τσόχες, μαξιλλάρικ, κρεββατσάνα, ὡς καὶ ξύλα, γιὰ νὰ τῆς φτειάξῃ καλιβὰ προσωρινή, ἀφοῦ ἡ Μυριέλλα δὲν ἤθελε οὔτε κανὲ νάνεβῃ ἀπάνω στὰ βράχια, ποῦ θάβρισκε σπιγιά, νὰ καλοπερασῃ.

Μὰ ὅσο κι ἂν τὴ φρόντιζε ὁ Γιάννης, τοῦ κάκου! Μερικὰ πρᾶματα δὲν μποροῦσε νὰ τὰ σινηθίσῃ, δὲν τὰ χερῶσε ὁ νοῦς του. Μαθημένο στὸν ἀέρα, στὸ τρέξιμο, στοὺς κάμπους καὶ στὰ βουνά, τὸ κορμί του ρόυχι δὲ σήκωνε. Τὶς πρῶτες μέρες ὅταν ἐρχονταν, ἔθαξε τὴν κουβέρτα ποῦ ἡ Μυριέλλα τοῦ εἶχε ρίξει, νὰ τυλιχθῇ. Μὲ τὴν ἀνοιχτὴ τώρα, τὰ πέταξε ὀλα. Καὶ τῶκαμε πολὺ ἀθῶα. Μάλιστα, ὅ,τι ἔβρισκε ἀπὸ τὸ καρράβι γιὰ φορεσιὰ, τῆς τῶδινε ἀμέσως, ἀφοῦ τᾶγαποῦσε τὰ τέτοια. Καὶ τόντις ἀφτὰ τῆς χρησιμῆσανε τῆς Μυριέλλας συνεβήκαν ὁμοῦ κι ἄλλα ποῦ τῆς ἀρέσανε λιγώτερο.

Ἀπὸ τὴν πατρίδα της, ἀπὸ τὴν Ἰακουστή Βενετιά, βραστοῦσε ἡ Μυριέλλα ἕνα κάποιον γούστο, ποῦ τί φανέρωνε καὶ στὸ ντύσιμό της. Τὸ φανέρωσε καὶ τώρα μὲ τὰ λίγα μέσα ποῦ εἶχε. Βέβαια, μῆτε τῆς ἴδιας δὲν τῆς ἔστρεψε τόσο δὲ νὰ βάζῃ κάθε μέρα τὴν περιφήμη κουβέρτα ποῦ τῆς ἔφερε τότες ὁ Γιάννης. Ὁ Γιάννης ὁμοῦ ἀνακάλυψε στὸ καρράβι καὶ ἀσπρα λινά. Τῶκαψε ἡ Μυριέλλα σὰν τὴ βράφτρα, μόνον ὅτι στὴ διάθεσή της ἄλλο δὲν εἶχε παρὰ τὰ μεγάλα ἐκεῖνα τὰ ψαλιδία καὶ τίς χοντρές βελόνες, ποῦ μεταχειρίζονται οἱ νάφτες. Ἐβράψε τὸ κομμένο τὸ λινὸ ἀπὸ τὴ μέση, τῶκαμε εἶδος φουστανάκι. Μὰ μῆτε ἀφτὸ δὲν τῆς πήγαινε. Δὲν τὴ σκέπαζε ἀρκετὰ εἶτανε κάτασπρο καὶ διάφανο. Ρῶτηξε τοῦ Γιάννη νὰ πάῃ νὰ τῆς μᾶσῃ μουντόχρωμα λουλούδια ὅσα εἶχε στὸ Νησί, φύλλα μαβριδερά, περιπλοκάδες καὶ κλαράκια τρυφερά.

Εἶναι τέχνη γνωστὴ νὰ δένη λουλούδια κανένας, νὰ γίνουνε στεφάνι. Ἀφτὴ, τὰ φύλλα, τὰ κλαράκια, τὰ λουλούδια, τᾶδνε μὲ τρόπο ποῦ γύρο γύρο στὸ κορμί της, στεφάνια στεφάνια νὰ φαίνεται τὸ φόρεμα της ὄλο. Κέντησε μερικὰ στὸ λινὸ ἄλλα τυλίξε στὸ στήθος καὶ στὴ μέση ἄφησε ἄλλα νὰ κρέμονται στὰ σκελια της ὡς κάτω, στὰ ποδαράκια της τᾶπαλά. Καὶ σὰ μαραινοῦνταν τὰ λουλούδια καὶ σὰ μάβριζε ὁ κισσός, ἔμοιαζε ἡ Μυριέλλα χυνοπωριάτικη θεὰ καὶ σὰν ἄλλαζε πάλε, νὰ βάλῃ φρέσκα, ἔμοιαζε μὲ τὴν Ἄνοιχτη.

Θαμπώθηκε ὁ Γιάννης. Μὰ σινάμα τοῦ ἦρθε δὲν ξερῶ ποῖα κρύφια κι ἀνεξήγητη στενοχώρια, σὰ νᾶνοῖωθε ψυχρόμητὰ του πῶς ἡ μοναξιά τους εἶτανε τώρα παραμύθι. Τί τοῦ φελοῦσε ποῦ τὴν εἶχε, ἀφοῦ δὲν τὴν ἔβλεπε πιά ὅπως τὴν εἶδε τὴν πρῶτη μέρα; Νὰ ποῦ ἔφτειανε καὶ φουστάνια, γιὰ νὰ κρύβεται καλῆτερα. Ἡ Μυριέλλα τοῦ κουβέντιαζε, τοῦ ἔλεγε σωρὸ πρᾶματα, γιὰ νὰ καταλάβῃ πῶς φέρνουνται οἱ ἀθῶποι στὴν κοινωνία. Βέβαια καὶ τὰ θυμοῦνταν ὁ Γιάννης. Τί ἔβγαίνε ὁμοῦ; Ἀφτὸ ποῦ παρατήρησε ἴσα ἴσα, δηλαδὴ πῶς δὲν εἶτανε μόνοι τους μέσα τοῖς λίγο λίγο, τοῖς

χωρίζαν οι νόμοι, τους χωρίζαν όλες οι συνήθειες της κοινωνίας, καθώς τις ώνόμαζε η κόρη. Και το κάτω κάτω του έδειχνε καταφρόνιο, μη θέλοντας να είναι σαν κι άρτονε, θέλοντας μάλλον, κάθε φορά που παρουσιάζεται, να βάζει κάτι ρούχα που του τα τσίμαζε άπατη της. Μπορεί πάλι να φταίγει ο ίδιος, που την τρώμαζε τότε. Άφου όμως της έταζε τώρα πως δε θα ξαναρχίσει, γιατί να φοβόταν; Τι κέρδιζε ο κακούμοιρος, που μήτε την έμπιστοσύνη της δεν είχε, άχ! που δεν είχε πια μήτε την τύχη να θωράξει την όμορφη της όλη; Διπλός εΐτανε λοιπόν ο κακός του.

Κι άλγθεια, μιά κι άρχισαν να ζούνε κοινωνικά, της φερνότανε κι ο Γιάννης με το σεβας που έχει ο άντρας για τη γυναίκα, μέσα στην κοινωνία. Μά συγκαιρα ζυπνούσε ο έρωτας του πιο δεινά, γιατί τον άναθε ο πόθος περισσότερο, γιατί δαιμονίζονταν από το έμπόδιο, γιατί μεγάλωνε με τον κοινωνικό τον άποφραγμό. "Άχ! να τη δει, να την ξαναδει κατά πως την είδε και τη χάρηκε την πρώτη μέρα! Άλλο δε συλλογιότανε, και το κατάφερε.

Λούζονταν η Μυριέλλα ένα πρωί στα νερά τα σμαραγδένια. Μόλις που είχε σηκωθεί από τον ύπνο, και πρόβαλε δειά ώς το γιαλό, στο ποκαμισάκι της τυλιγμένη. Κοίταζε γύρο γύρο, έσκυψε, τόνθγαλε και μπήκε στη θαλάσσια. Κολυμπούσε ξέγνοιαστα και χαρούμενα. Έπειτα, βγήκε γλήγορα κ' έβαλε το ποκαμισάκι της, μα πριν προφτάξει άπάνω μεριά, στα βράχια, παρατήρησε δυό μάτικ φλογερά, που λάμπανε άνάμεσα στις τεκτίνες. Εΐταν ο Γιάννης, κρυμμένος, πλავισμένος κατά γης, που την τήρασε τρελλά, και που άμα την είδε, δε βραστάχτηκε, σηκώθηκε όρθιος μπροστά της, στο βουλό.

Θύμασε η Μυριέλλα τρομερά. Του το είχε μπουδισμένο, ούτε να ρκινεται κένε, την ώρα του λουτρού της. Μ' ένα της λόγο, σαν του μιλούσε, με μιá βλέμματιά της, σαν τον έδλεπε άνήσυχο, τον κυβερνούσε ως τα τότες. Τώρα δεν έφταναν κι άρτά. Του ρίπε πως έπρεπε να φύγει, να μην έρχεται πια, πως δεν τον ήθελε. Συνηθισμένη δεν εΐτανε, λείει, να ζή με ζώα, πρόσμενε να γίνει άθροπος και να γυρίσει. Τον έδειωξε άποφασιστικά για ένα μόνον.

"Έρχε ο Γιάννης ντροπισαμένος, λυπημένος, πειραχμένος και συλλογισμένος. Ντροπισάστηκε που έκαμε τέτοιο πράμα. Λυπήθηκε που μίσησε στα παραμέρια του, μακριά της. Πειράχτηκε για τα λόγια που άκουσε. Μά συλλογίστηκε άκόμη περισσότερο. Καταλάβαινε πως δεν έσωνε να βίχτη κάτω κανείς και να φιλή μιá κοπέλλα η και να κερτερή, σαν πάει να κάμει μπάνιο, για να θελή άφτη τη συντροφιά του. Χρειάζονταν κάτι παραπάνω, και προσπάθησε να το βρη. Τόνωιωσε στο δρόμο που βαδίζε, πως δεν μπορούσε πια χωρίς την κόρη. Τι να στοχαστή για να μην μπορη και κείνη χωρίς το Γιάννη; Άφτός εΐτανε ο κόμπος.

Ότ'όσο, παραιτημένη, όρφανή, δυστυχισμένη, θλίδουνταν η Μυριέλλα που καρδιά δεν είχε να πη την καρδιά της, κ' έκλαιγε στη μοναξιά της τώρα, ενώ πήγαινε ο Γιάννης συλλογισμένος κατά την άλλη μεριά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΗ'.

Η μοναξιά του Γιάννη

Ο Γιάννης είχε το φιλότιμό του. Την ώρα που έφευγε από τη Μυριέλλα, τόκαμε άπόφαση να μην ξανακαπατήση, προτού κείνη τον φωνάξει. Του κόστισε όμως να βαστάξει το λόγο του, επειδή την πονούσε και κάθε μέρα ήθελε κάτι να της φέρη να μην την άφήση

κιόλας νηστικά, χωρίς τίποτις, δηλαδή χωρίς τα χίλια δυό πράματα που τα συνήθισε πια η Μυριέλλα, και που τα είχε άνάγκη μάλλον για να ντύνεται. Λοιπόν κάτι σφρίστηκε που του άρεσε. Προχωρούσε ως την άκρη άπάνω του βραχοπηγχιδιού που βρίσκονταν η κόρη, και δίχως ο ίδιος να φανη έβήχε κάτω στον άμμο, κοντά στο γιαλό, τα πεσέσια που της μάζωνε, θρόφιμα κι άλλα. Ένα πρωί, έχοντας πολλά να της δώσει, τήδεσε σφιχτά σ' ένα μακρío κλαρί και σιγά σιγά το κατέβασε, κι άπίθωσε στο βράχο την άκρη, έντις να τη βαστάη στο χέρι. Την επάθριο, τραβήξε το ζύλο, άφου η Μυριέλλα είχε άδειάσει το μπογαλάκι, το ξαναφάρτωσε, και πάλι τα ίδια. Πρόσπεχε όμως να πηγαίνει το πρωί, όταν κοιμούνταν άκόμα η Μυριέλλα. Έτσι της έδειχνε τάχα πως δεν την ξεχνούσε, μα πως εΐτανε κι ο ίδιος κακωμένος.

Το κακίωμα τους άφτο πολύ όφελιμο τους στάθηκε. Χωρίς να το υποψιάζονταν, άλλαζαν οι καρδιές τους, κι άπό τω δυνάμνε τη μοναξιά, τη μοναξιά της κόρης και του Γιάννη τη μοναξιά, κατόπι, όπως εΐτανε και φυσικό, βγήκε η άγύπη. Λέω μοναξιά και καλά δεν το λέω. Μοναξιά καθαυτό δεν εΐτανε, άφου θέλοντας η μη, συλλογιότανε ο ένας τον άλλον. Μά κι έντάμα να ζούσανε, μήπως εΐτανε τώρα μοναξιά η ως το πούμε και διπλομοναξιά; Όχι, βέβαια, κι ο Γιάννης είχε δικιο που το νόμιζε πως δεν εΐτανε πια μόνοι. Άμα βρίσκονται δυό μαζί, καταντάει κ' η διπλομοναξιά παραμύθι, γιατί φαίνεται και δεν ξέρουμε άλλη άγάπη άπό την άγάπη την κοινωνική, άπό την άγάπη που γεννιέται και μεγάλωνει μέσα στη συναθροια. Δεν εΐταν άθροποι στη Μασσατιέρα, ζώ άπό το Γιάννη κι άπό τη Μυριέλλα. Ός τόσο τα έθιμα, οι τρόποι, ως και τα μαλλώματα, ως κ' η καρδιά, που ώδηγούσανε τώρα την υπαρκή τους, βαστούσανε άπό την κοινωνία. Έκαί μάθκαμε. Τι γίνεται η άγάπη, όταν κι ο άντρας κ' η γυναίκα ξεχάσουν όλότελα στη μοναξιά τους, όταν άπολύσουνε μέσα τους κάθε κοινωνική ψυχοδωσια, μπορεί άφτο κατόπι να το προμαντεύουμε. Σήμερις όμως, καθώς συνήθισε πια ο άθροπος στην κοινωνία, φτάνει ο ένας άπό τους δυό ναρθη άπό την άθροπια συμπερικυκλωσια, κι ο μοναξιώτης άλλαζει, κι ο νόμος της κοινωνίας νικάει.

(άκολουθει)

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Τρία καινούργια βιβλιάρια τ'όνα άπάνω στάλλο τύπωσε τώρα τελευταία ο κ. Νικ. Βέης που έχουν άρκετή αξία για τη χειρογραφική κ' έπιγραφική Έλληνική έπιστήμη. Τα βιβλιάρια αυτά είναι: «Μεσσηνιας χριστιανικοί έπιγραφοί μετá σχετικών άρχαιολογημάτων.—Ναυπλίου και Μονεμβασίας Λατινικοί έπιγραφοί των χρόνων της Ένετοκρατίας.—Κατάλογος των χειρογράφων Κωδικων της έν Θεράπναις μονής των Άγίων τεσσαράκοντα.» Ο κ. Βέης εν' ένας έπιστήμονας μικρός άκόμη στα χρόνια, που ξέρει όμως να στολίζει τη δουλιά του, την άληθινά έπιστημονική, με τα χαρίσματα της μεθοδους, της προσοχής και της τάξης, για τουτο και τα βιβλία του δεν είναι ξερός κατάλογος μ' έπιγραφές κι όνόματα, παρά δουλιά φιλολογική με σημαντική αξία, που της τήνε δίνουν οι πολλές ιστορικές σημειώσεις κ' εζηγητικές παρατήρησεις. Κ' έτσι όλη αυτή η δουλιά, που με πρώτη ματιά ή φανει στον άνήξερο άπό τέτια σύντομη κ' εύκολη, δεν είναι παρά καρπός μεγάλου κόπου και συστηματικής μελέτης.

Κι' αν τα βιβλία του κ. Βέη θα είναι μιá μέρα σημαντικό βοήθημα για τον έπιστήμονα που θα θελήσει να βρει πηγές καινούργιες για την ιστορία των τόπων αυτών η για τη μελέτη τω ρείπων και μνημείων, δεν είναι άνωφέλετα και για όποιον θα θελήσει να τα διαβάσει άπο

άπλη περιέργεια η άπο όρεξη να μάθει κάτι τις. Ξέρει ο κ. Βέης να κάνει χρησίμη τη δουλιά του για κάθε διαβαστή καθώς το άποδείξε και με το άλλο του βιβλίο, που πέσει το τύπως και που με τραβάει άθελα να πω τώρα εδώ δυό λόγια και γι' αυτό, δηλ. για τα «Δημόδη άσματα Φιγαλίας, μεθ' ύπομνημάτων.» Άπ' τον καιρό που τόνωιωσαν καλά στην Ελλάδα, πως η δημοτική ποίηση είναι θησαυρός άνεχτίμητος, που πρέπει να μαζωχτεί με θρησκευτική εύλάβεια και προσοχή, λίγες συλλογές δημοτικων τραγουδιών βγήκαν που νάχουν οσα χαρίσματα κλει το βιβλιάρια αυτό του κ. Βέη. Το πρώτο και μεγαλύτερο τους χάρισμα είναι ότι διαβάζονται στο βιβλίο όπως και λέγονται άπό τους Φιγαλιώτες: γιατί ο κ. Βέης είχε την έπιστημονική έξυπνάδα να φυλάξει τη φωνολογία την προφορά, που πολλά γλωσσολογικά ζητήματα μπορεί να ξεδιαλύνει. Έπειτα δε θέλησε να διορθώσει τα τραγούδια, όπως κάνουν μερικοί ξυλοσκίστες σοφοί, παρά τήρησαν όπως τήκουγεν άπό το στόμα του λαού. Και τελευταία η εζηγητη κάθε άσυνήθιστης λέξης και οι ιστορικές σημειώσεις, άλλες μακριές κ' άλλες σύντομες μα πάντα πολύτιμες, δίνουν ξεχωριστή αξία στο βιβλίο. Μ' αυτά τα λίγα λόγια μου δε θέλησα τίποτες άλλο να φανερώσω παρά τη χαρά μου πως με τόσα φωτεινά σημάδια άρχίζει το δρόμο του ένας νέος έπιστήμονας.

Ηλ. Η. Β.

ΟΤΙ ΒΕΛΕΤΕ

— Κ' ένα χαρακτηριστικώτατο για τον άρχιψύτη των «Καιρών»:

— Κάποιος ρώτησε: «Και τί δουλιά κάνει αυτός ο κύριος Βενιέρης;»

— Κι ο φίλος του άπάντησε: «Έπανα κί μπετεί άπό το Πόρτ-Άρθούρ!» Γιατί οι «Καιροί» τρεις μήνες τώρα μάς τον παρουσιάζουν κάθε μέρα και... έπανα κί μπετοντα!

— Ο κ. Λεβίδης παρακίνησε όλους τους δικαστικούς υπαλλήλους ναφήσουνε κάτι τι άπό τον μιστό τους για το ταμείο της Έθν. Άμυνας.

— Πατριωτικό αυτό. Πατριωτικώτερο όμως θήτανε αν ο κ. Λεβίδης άποφάσιζε να μη κάνη καμιά μετάθεση κι οσα θα γλύτιονε άπ' αυτή την άπόφασή του το Δημόσιο ταμείο να τήδωνε στην Έθν. Άμυνα.

— Ένας παπάς στο χωριό Παγκράτι σήκωσε παντιέρα επαναστατική. Μάζωξε, λένε, μερικούς χωριάτες και μπροστά αυτός με την κουμπούρα στο χέρι, τραβήξε κατ'...των άλλοφύλων.

— Κ' οι «άλλοφυλοι» τήχουν χαμένα και τηλεγραφούν στο Υπουργείο αυτά τάλαμπουρζέικα: «Σώσατε κοινωνίαν πάσχουσαν ην άδράνεια άρχόντων έχει φέρει εις σημείον άποσκιρτήσεως όόγματος».

— Το Υπουργείον πρέπει να κρεμάση άμέσως τον παπά και να ξεριζώση τη γλώσσα του δασκάλου που δεν κατώρθωσε να μάθη στους χωριάτες τα Ρωμαίικα.

— «Μιά εφημερίς την όποιαν ούτε να διαψέυση κανείς άξίζει».

— Αυτά τα γράφει μιá εφημερίδα για μιάν άλλη που αν δεν είναι καλύτερη, δεν είναι όμως και χειρότερη άπ' αυτήν.

— Κ' έπειτα έχουν την άπαίτηση όσοι βγάζουν εδώ εφημερίδες να τους έχτιμήση ο κόσμος.

— Ένας συντάχτης του «Σκριπ» ξυλοφορτώθηκε άπο τον μπράβο ένδς πολιτικού, γιατί τόλμησε να γράψη στην εφημερίδα άρθρο έναντίον του.

— Βλέπετε, είναι επικίντυνο να μη θαυμάζης τον δεινά η τον τάδε πολιτικό στον τόπο μας, άφου όλο: έχουν τους μπράβους τους και πέφτει άμέσως μαγκούρα.

— Μονάχα την Ελλάδα μπορείς να βρίζης λεύτερα, άφου μονάχα η Ελλάδα δεν έχει κανένα μπράβο για να την υπερασπιστή.

Ο ΙΔΙΟΣ